

FÆLLESSKAB, SHAWARMA OG MIGHTY BULLS

- om inddragelse af unge i et alment boligområde

BIKUBENFONDEN

FÆLLESSKAB, SHAWARMA OG MIGHTY BULLS

- om inddragelse af unge i et alment boligområde

*Antropologiske fortællinger og konkrete anbefalinger til, hvordan
man kan kvalificere sit arbejde med inddragelse*

Af Tine Sønderby

“Fællesskab, shawarma og Mighty Bulls
- Om inddragelse af unge i et alment boligområde”

© KAB, Vester Voldgade 17, 1552 København V.
Trykning af bogen er betalt af Bikubenfonden.

Man er velkommen til at citere fra denne bog, hvis
det tydeligt angives, at kilden er “Fællesskab,
shawarma og Mighty Bulls – om inddragelse af unge
i et alment boligområde”.

Fotos: Side 51: Brian Poulsen. Øvrige billeder: Unge
fra Kærene/Bybjerget og Tine Sønderby

Tekst: Tine Sønderby
Layout: Ironflag
Tryk: Marc Production

Bogen er gratis tilgængelig for alle som e-bog,
ISBN 978-87-995965-0-8

Forord

Dette er en bog om inddragelse af unge i et alment boligområde. Bogen udfordrer både synet på unge i almene boligområder og den rolle, de professionelle voksne omkring dem indtager. Den introducerer ultraditionelle metoder i arbejdet med de unge, og sætter fokus på, hvordan ansatte kan arbejde for at skabe optimale rammer omkring inddragelsen af unge.

Bogen henvender sig primært til medarbejdere i boligsociale projekter og til andre praktikere, som laver socialt arbejde og/eller arbejder med unge, i f.eks. SSP-regi eller i kulturhuse, medborgercentre og klubber.

Vi håber også, at bogen vil tjene som inspiration for de mange ildsjæle, der rundt omkring i landet er engageret i beboerdemokratiet samt ansatte i boligorganisationer.

Det er en bog, som fortjener stor udbredelse. Vi vil derfor gerne takke Bikubenfonden, som via en rundhåndet donation har gjort det økonomisk muligt at trykke og distribuere bogen til boligsociale projekter over hele landet, boligorganisationer og kommuner.

Bikubenfonden har ligeledes gjort det muligt at udgive bogen som e-bog, hvilket betyder, at bogen også vil være gratis tilgængelig for studerende på bl.a. professionshøjskolerne.

Bogen er skrevet på baggrund af observationer fra et to et halvt årigt inddragelsesprojekt i boligområdet Kærene/Bybjerget i Rødovre Kommune, igangsat af boligorganisationerne AAB, Lejerbo, RAB og Boligselskabet AKB, Rødovre samt Rødovre Kommune med økonomisk støtte fra Landsbyggefonden. Bogen er skrevet af antropolog Tine Sønderby, der har været projektleder på inddragelsesprojektet.

God læselyst!

København, oktober 2012

Foto af Tonje Eliasson

Tine Sønderby, uddannet antropolog fra Københavns Universitet. Har skrevet bogen på baggrund af hendes observationer som projektleder for et to et halvt årigt inddragelsesprojekt for unge i boligområdet Kærene/Bybjerget i Rødovre.

Tine Sønderby arbejder i dag som selvstændig konsulent.

Indholdsfortegnelse

Indledning	10
Læsevejledning	12
Baggrund - om området og projektet "Unge Til Mikrofonen"	13
De ti fortællinger	26
1. Overraskelser og ny viden – om en undersøgende tilgang til unge	27
2. Unge som medejere af projektet – om organisering og roller	35
3. UTM som platform – om synliggørelse af unges perspektiver	45
4. Hul igennem – om engagement, individualitet og fællesskab	50
5. På tværs – om at skabe udfordrende ungefællesskaber	58
6. De ressourcestærke viser vejen – om udvikling og social eksklusion	66
7. "Out of Place" – om nydanske teenagedrenge i boligområdets offentlige rum	72
8. "Min nabo er min fjende" – om mistillid mellem generationerne som en barriere for inddragelse	78
9. Ballademagere eller ressourcepersoner – om at invitere nydanske drenge til at indtage konstruktive roller	86
10. "Alle de små er mine brødre" - om potentialer i nydanske drenges dobbelte tilhørsforhold	96
Opsamling	102
Afrunding – videre perspektiver	105

”Når unge laver ballade, så er det jo fordi, de har en energi, som de bruger til noget forkert. Jeg synes ikke bare, man skal straffe dem. Og når de siger, de vil have noget bestemt i deres område, så skal man ikke med det samme afvise det som umuligt. Man skal heller ikke bare give dem det – de skal selv gøre en masse for at få det. Men de skal også have hjælp til at finde ud af hvordan.”

INDLEDNING

Mange af de unge, du kan læse om i de næste fortællinger, er nydanske drenge fra et alment boligområde. De optræder ikke, fordi de sætter ild til containere, truer politiet eller er med i en bande. De optræder, fordi de indgik som ressourcepersoner i et projekt, som skulle inddrage unge aktivt i udviklingen af deres lokalområde.

I projektet arbejdede de på lige fod med nydanske piger og gammel-danske unge af begge køn. Alligevel optræder de hyppigere end deres venner i de næste fortællinger. Det skyldes dels, at nydanske drenge blev helt centrale aktører i projektet, og dels at jeg blev oprigtigt overrasket over, hvor meget uudnyttet potentiale, de havde. Det vil jeg gerne videreformidle.

Vejen frem mod, at unge indtog konstruktive roller i deres lokalmiljø var ikke gnidningsfri. Der opstod mange dilemmaer og forhindringer, som skulle overkommes, og nogle af dem er beskrevet i teksten. Det er således ikke rosenrøde historier fra Vestegnen. I stedet er ambitionen med fortællingerne at videreformidle nuancerede beskrivelser af nogle af de problematikker, som opstod i inddragelsesprocessen. Dette suppleres af konkrete råd til andre, som ønsker at give sig i kast med lignende arbejde.

Fortællingerne udspringer af inddragelsesprojektet Unge Til Mikrofonen (UTM), som havde base i det almene boligområde Kærene/Bybjerget i den sydlige del af Rødovre. Det var igangsat af fire boligorganisationer – AAB, Lejerbo, RAB og Boligselskabet AKB Rødovre – samt Rødovre Kommune og modtog økonomisk støtte fra Landsbyggefonden, boligorganisationerne og Rødovre Kommune.

UTM begyndte i august 2008 og sluttede i januar 2011. Det var opbygget som et antropologisk metodeudviklingsprojekt. Det betød i praksis, at jeg som projektleder dels styrede projektføreløb og dels arbejdede med en undersøgende og problematiserende tilgang, som gjorde det muligt for mig at skabe ny viden omkring inddragelsesprocesser. Jeg fulgte, arbejdede sammen med og observerede unge i forskellige sammenhænge af deres liv. Gradvist fik jeg en holistisk tilgang til relevante problematikker, og et udsnit af mine observationer er kommet med i de ti fortællinger, som følger senere.

Ambitionen med projektet var ikke at lave socialpædagogisk eller terapeutisk arbejde. I stedet skulle jeg arbejde med sociale dynamikker. Unge skulle gøres til mere deltagende borgere ved at motivere dem til at udforske deres potentialer og reflektere over deres egen rolle i fællesskaber. Samtidig skulle de voksne i området motiveres til at se fordelene ved at arbejde sammen med de unge. På sigt skulle denne strategi åbne for nye handlemuligheder for de unge.

I tråd med den antropologiske indgangsvinkel optræder der ikke socialpædagogiske overvejelser om den enkelte unge i fortællingerne. Fokus er på den sociale dynamik imellem mennesker frem for på de enkelte personer i sig selv. Det, jeg beskriver, er det sociale liv og de muligheder, der skabes eller blokeres for den enkelte og for grupper.

LÆSEVEJLEDNING

Teksten begynder med et baggrundsafsnit, der beskriver området og UTM. Derefter følger ti fortællinger, som alle er bygget op omkring en problemstilling, der introduceres i begyndelsen. Da formålet med fortællingerne også er at inspirere andre ansatte i deres arbejde med at skabe og understøtte konstruktive roller til unge i almene boligområder, afsluttes hver fortælling med nogle forslag til det videre arbejde.

Nogle af de problemstillinger, jeg beskriver, knytter sig til inddragelse af unge generelt. Andre knytter sig specifikt til inddragelse af unge nydanske drenge. Derfor optræder gammel- og nydanske unge af begge køn side om side i fortælling 1–6, mens jeg i fortælling 7–10 beskriver problematikker knyttet til nydanske drenge. I opsamlingen opsummeres problematikkerne, og i afrundingen samles trådene og videre perspektiver tegnes op.

Selv om der i fortællingerne indgår personlige historier er formålet ikke at beskrive individuelle personer. Når personlige historier er medtaget, er det udelukkende for at belyse en bestemt problemstilling, der har betydning for at forstå de unges liv og de dilemmaer, som opstod i mit arbejde med at inddrage dem. Alle personer, der optræder i fortællingerne, er derfor anonymiseret. Enkelte ansatte optræder dog i visse passager med eget navn.

BAGGRUND

- om området og projektet "Unge Til Mikrofonen"

Kærene/Bybjerget – et vue over områdets historie - Kærene/Bybjerget ligger cirka 10 kilometer fra Københavns bymidte i den sydlige del af Rødovre. Den befærdede indfaldsvej til København, Roskildevej, adskiller Kærene fra Bybjerget, men områderne er forbundet af en gangbro, der gør det hurtigt og sikkert at bevæge sig imellem de to dele af kvarteret.

Kvarteret er den største almene bebyggelse i Rødovre med 1625 lejligheder. Det blev opført i perioden 1952 til 1965 og var i udgangspunktet bygget til arbejdere fra København og omegn, som ønskede egen lejlighed, lys og luft. Området blev planlagt, så der var variation i boligmassen. Nogle bygninger blev således 16 etager høje, og kunne rumme 32 lejligheder pr. opgang. Andre bygninger blev kun to etager høje med plads til seks lejligheder pr. opgang. Beboere i stueetagen af lavhusene fik en lille terrasse, der førte ud til en græsplæne, og imellem husene blev der i det hele taget skabt plads til mange grønne arealer.

Da de første lejligheder blev opført i 1950'erne, var de meget moderne. Som noget helt nyt blev der brugt færdigbyggede elementer til de første højhuse, og det gjorde byggeprocessen langt enklere og mere rationel. Byggeriets industrialisering tiltrak sig megen opmærksomhed, og selv shahen fra Iran kom til Kærene i forbindelse med et statsbesøg for at se de nye højhuse.

Op igennem 1960'erne blev der opført en række højhuse ikke langt fra Kærene i det, der nu er den nordlige del af Brøndby kommune. På det, som i dag er skillelinjen imellem Brøndby og Rødovre Kommune, blev senere anlagt en svømmehal og et friluftsbad med tilbud til beboere fra begge kommuner.

Efter nogle år med udbygning og konsolidering som område, kom Kærene/Bybjerget - som flere andre bebyggelser på Vestegnen - ud for social turbulens i 1980'erne og 1990'erne. Området fik en mere heterogen og multikulturel beboersammensætning, og mennesker med meget forskellige kulturelle baggrunde skulle pludselig til at samarbejde i de lokale boligorganisationer. Samtidig voksede omfanget af sociale problemer, og kommunale institutioner i form af den lokale folkeskole og en filial af biblioteket blev lukket.

I dette sammensurium af forskellige sociale processer fik området især fra midten af 1980'erne til midten af 1990'erne mange problemer med

socialt udsatte unge. Lokale medier gav disse problemer megen spaltepads, og da nydanske unge fra Kærene/Bybjerget desuden sloges med gammeldanske skinheads fra Islev, når de mødtes rundt omkring i Rødovre, fik Kærene/Bybjerget et blakket ry.

Det blev startskuddet til en omfattende social indsats. Der blev blandt andet iværksat forskellige boligsociale projekter og udviklet SSP netværk, hvor forskellige institutioner arbejdede sammen om at løse problemer for og med de unge i kvarteret. Samtidig blev der i perioder foretaget en skærpet politiindsats.

Efter nogle års arbejde bar denne indsats frugt, og der blev opbygget bæredygtige beboerdrevne aktiviteter i området og de sociale problemer blev mindre. Samtidig aftog sammenstødene imellem nydanske drenge og skinheads. Det område, jeg mødte i 2008, var da også forholdsvis velfungerende.

Området anno 2008 - Området husede omkring 3000 beboere – 8,5 % af Rødovre Kommunes befolkning. To højhuse var under stort postyr blevet evakueret på grund af påstået fare for sammenstyrning. De lå nu næsten forladte hen, omgivet af lange mure med lovlig og dekorativ graffiti, mens det blev planlagt, om husene skulle sprænges eller afmonteres på anden vis.

Bag ved højhusene og rundt omkring i resten af kvarteret lå mange små grønne områder, der blev brugt forskelligt af forskellige beboergrupper. På de større fodboldbaner spillede lokale fodboldklubber kamp eller trænede, og i umiddelbar forlængelse af én af disse fodboldbaner lå der en lille stensætning, hvor nydanske ældre kvinder havde deres faste mødested. Rundt omkring fandtes også mindre fodboldbaner, som blev brugt af unge, og legepladser, der tiltrak både børn og helt unge teenagere.

De beboere, som var så heldige at have en terrasse, benyttede også denne ganske ofte ligesom de græsplæner, der lå i umiddelbar forlængelse heraf, tit var befolket af børn, der legede eller voksne, der slappede af i solen. Denne udendørs aktivitet var størst, når vejret var godt, og det sociale liv udenfor blomstrede derfor op i forårsmånederne og droslede ned hen imod slutningen af efteråret. I højsommeren var mange beboere rejst på ferie, og kvarteret levede et stille sommerliv, hvor de

mange børn, der besøgte svømmehallens udendørs swimmingpool eller spillede uorganiseret fodbold, var de væsentligste kilder til liv. De fleste af de børn, som boede i området, gik i de to lokale folkeskoler, som lå lige udenfor boligområdet. Efter skole gik mange elever til håndbold, foldbold eller ishockey i klubber spredt over hele byen, eller de hang ud i det lokale shopping center, Rødovre Centrum. Det fungerede som hele byens torv, sommer og vinter, og her kunne man se borgere fra hele Rødovre og fra mange andre dele af Vestegnen handle, snakke, gå på café og møde venner.

Kærene/Bybjerget var dog også blevet tilført mere liv i form af unge fra hele kommunen. De havde fået deres daglige gang i kvarteret, fordi den kommunale ungdomsskole og 10. klasses skolen, som samlede alle 10. klasses elever i kommunen, var flyttet ind i bygningerne, der 18 år tidligere havde udgjort rammerne om folkeskolen.

I en anden del af bygningen trak Ungdomsklubben, der blandt andet tilbød øvelokaler til lokale ungdomsbands og rideundervisning til børn og teenagere, også nogle unge til.

Café Biblioteket, hvor jeg fik kontor ved siden af en beboerrådgiver og en ansat fra kommunen, var endnu et knudepunkt i området. Navnet "Café Biblioteket" kom sig af, at man kunne hente og aflevere bøger eller benytte de tre computere, der var opstillet. Derudover kunne man købe en kop the eller kaffe for to kroner og læse dagens avis. Lokalerne blev dog frem for alt brugt som samlingssted for områdets forskellige foreninger, til lektiehjælp og mødregrupper.

Området var således fuld af liv. Den lokale avis blev nu skrevet af journalister med et mere nuanceret syn på området, og de sociale problemer var ikke større end i andre dele af kommunen. Alligevel hang det dårlige ry stadig ved, og for mange udefrakommende var der en vis nervøsitet forbundet med at besøge Kærene og Bybjerget.

Det sociale liv – shawarma og stegt flæsk med persillesovs - Det sociale liv fremstod umiddelbart stærkt og organiseret. Der var flere stærke sociale netværk i kvarteret - særligt netværk af midaldrende og ældre gammeldanske beboere og netværk af nydanske unge. Kontakten imellem disse netværk var imidlertid meget begrænset.

Der var flere stærke sociale netværk i kvarteret - særligt netværk af midaldrende og ældre gammeldanske beboere og netværk af nydanske unge. Kontakten imellem disse netværk var imidlertid meget begrænset.

Netværkene af gammeldanske beboere talte mange medlemmer, som havde boet i kvarteret i flere årtier. Nogle af dem var involveret i beboerdrevne initiativer, der havde mange år på bagen. Ét af de mest overlevelsedygtige, som blev startet allerede i 1989, var en åben madklub. Her lavede beboere mad til op mod hundrede mennesker hver torsdag. For 25 kroner kunne tilmeldte købe en stor portion hjemmelavet gammeldaws dansk mad, som stegt flæsk og persillesovs, og nogle timers hyggeligt samvær med venner og bekendte. Et andet boligsocialt initiativ med mange år på bagen var "Prærien" – en barak, som alkoholikere i området frekventerede og havde delvis selvstyre over. Den var gunstigt placeret et stenkast fra Nettos billige øl. Et af de nyere initiativer, som beboerrådgiveren havde startet sammen med nogle beboere, var sangeftermiddage en gang i kvartalet, hvor en harmonikaspiller troppede op med Vestegnens sangbog under armen, og alle sang, spiste blødt brød og drak kaffe eller købte en øl. Til sådanne arrangementer var der til tider placeret så mange rollatorer ved indgangen til Café Biblioteket, hvor det foregik, at det kunne være svært at komme forbi.

Disse sociale arrangementer var frekventeret af gammeldanske, primært midaldrende eller ældre beboere, som havde boet i kvarteret i mange år. Det var aktiviteter, som var med til at gøre beboerne stolte af at bo i deres kvarter, som bidrog til, at de følte fællesskab med andre beboere i området, og som gav mening for dem. Fællesskabet var da også så stærkt, at der var flere, som mange år efter de var flyttet ud af området, stadig kom i madklubben hver torsdag. Samtidig var der et vist vemod blandt nogle af disse beboere, fordi viften af sociale aktiviteter for dem ikke var så bred som tidligere. Traditioner som Sankt Hans Aftener eller "Store Legedag", hvor flere hundrede mennesker samledes på en fodboldbane og blandt meget andet hoppede i hoppeborge, red på rodeotyr og spiste candy floss eller hjemmelavede popcorn, var for eksempel blevet nedlagt. Ifølge folkene bag, fordi de oplevede, at der ikke længere kom nye friske kræfter til, som hjalp med at løfte opgaverne, og fordi beboerne ikke længere værdsatte initiativet tilstrækkeligt.

Efterhånden som beboersammensætningen havde ændret sig i området, og der var flyttet flere nydanske beboere ind, var der også opstået nye sociale aktiviteter og netværk. I nogle spillede den nuværende beboerrådgiver en vigtig rolle. Hun hjalp således en multikulturel kvindegruppe

med praktiske ting omkring driften af en forening. Og hun opmuntrede en gruppe midaldrende nydanske kvinder, som mødtes for at sy tøj, da de ville udvide deres repertoire, så de også kunne ro i de romaskiner, beboerrådgiveren havde skaffet.

Der var også mange initiativer for børn og unge i området, om end ikke mange på Café Biblioteket. Nogle børn og unge deltog i organiserede aktiviteter, som for eksempel de to små fodboldklubber, der blev drevet på hver sin side af Roskildevej. Andre gik til sport i andre dele af Rødovre eller gik i ungdomsskolen. Mange brugte også ugen på mindre formaliserede aktiviteter. I stedet for at melde sig til planlagte arrangementer indendørs, mødtes de mere eller mindre spontant udendørs. Særligt de nydanske drenge mødtes på områdets multibane over fodbold, shawarma og vandpibe.

Også omkring disse aktiviteter var der et stærkt fællesskab. Ligesom blandt brugerne af madklubben, var der mange, der følte tilknytning til og stolthed over området, og de holdt fast ved aktiviteterne. En gruppe voksne nydanske mænd, som var vokset op i området, mødtes eksempelvis stadig hver søndag ved middagstid og spillede fodbold på multibanen.

De stærke sociale netværk i områderne havde imidlertid ikke megen kontakt med hinanden. De midaldrende og ældre gammeldanske beboere og de nydanske unge kommunikerede ikke meget med hinanden, selv om begge grupper var store. Ca. en fjerdedel af områdets beboere var alderspensionister, deraf 93 % gammeldanske. Børn og unge under 18 år udgjorde ca. samme procentdel af beboersammensætningen, og halvdelen var nydanske. På trods af, at der nu var meget begrænset kriminalitet blandt unge i området, gav både unge og ældre også udtryk for utryghed i interaktionen med hinanden, når de talte med mig.

Det var blandt andet for at inddrage flere unge fra området i udviklingen af deres kvarter, at styregruppen omkring det boligsociale arbejde besluttede at skabe fundamentet for et ungeprojekt. Både frivillige og ansatte erkendte i stigende grad behovet for at skabe aktiviteter, som var målrettet unge, og initiativtagerne bag projektet havde lyst til at afprøve nye metoder i arbejdet med de unge.

Det var på denne baggrund, Unge Til Mikrofonen blev sat i gang.

Projektet “Unge Til Mikrofonen” (UTM) - De primære målsætninger med UTM var at skabe projekter for og udvikle ny viden om inddragelse af unge mellem 14 og 18 år. Den overordnede idé var at skabe rum for, at unge kunne komme til orde og rammer for, at de kunne formulere og skabe aktiviteter, som de selv syntes, de havde brug for. Projektet skulle ikke primært fokusere på problemer, unge havde eller skabte for deres omgivelser, og unge blev ikke set som en passiv målgruppe for aktiviteter. I stedet fokuserede projektet på, at unge indgik som medejere af aktiviteter og på at udvikle deres muligheder for at deltage konstruktivt i det lokalsamfund, de var en del af.

Denne udviklingsproces indebar også at arbejde med den sociale dynamik, der var imellem unge og voksne. Det betød ikke, at projektet udformede socialpædagogiske initiativer rettet mod dårligt fungerende familier. I stedet fokuserede projektet på at skabe bedre rammer omkring kommunikationen mellem unge og voksne i det offentlige rum. Målsætningen var at få unge og voksne til at gå i dialog med hinanden og derigennem øge tilliden og forståelsen imellem dem. De voksne, som projektet henvendte sig til, var beboere og ansatte i boligområdet og aktører fra resten af Rødovre som lærere, politikere og borgere.

Én af målsætningerne var at afprøve nye metoder til inddragelse af unge. Derfor blev de oprindelige planer om at udvikle et ungeråd i boligområdet afløst af andre måder at give unge taletid og medindflydelse. Old-school demokratiske dyder som dialog, tolerance og deltagelse blev sat i centrum, og UTM-projektet blev bygget op af mindre projekter, som løb i kortere eller længere tid. Unge havde i varierende grader indflydelse på projektførelserne og kunne bruge deres egne netværk, organiseringsformer og medier undervejs.

Arbejdsmetoden med forskellige uafhængige projektførelser betød, at jeg og de to unge fra boligområdet, som blev ansat som projektassistenter, spillede en afgørende rolle i forhold til at binde projekterne sammen. Dette var særligt udpræget i den indledende fase, og med tiden lærte deltagerne i de forskellige projekter hinanden bedre at kende, og der voksede personlige relationer frem på tværs af projektgrupper. Flere af grupperne blev samtidig så selvkørende, at de selv kunne organisere sig og forme forløb, der kunne arbejde videre, da UTM's projektperiode var afsluttet.

Old-school demokratiske dyder som dialog, tolerance og deltagelse blev sat i centrum, og UTM-projektet blev bygget op af mindre projekter, som løb i kortere eller længere tid.

Unge havde i varierende grader indflydelse på projektforløbene og kunne bruge deres egne netværk, organiseringsformer og medier undervejs.

Alle projekter var målrettet såvel unge fra boligområdet som unge fra de omkringliggende parcelhuskvarterer og andre almene bebyggelser. I løbet af de to et halvt år, UTM eksisterede, var ca. 125 unge involveret i at opbygge deres egne projekter/produkter, heraf var halvdelen fra boligområdet. Ca. 700 unge deltog i arrangementer, som projekt-magerne stablede på benene, heraf var cirka 200 unge fra boligområdet. Idéen med at blande unge fra forskellige dele af byen var at skabe ny dynamik i ungegruppen i boligområdet og at åbne Kærene/Bybjerget endnu mere op. Dette bydelsorienterede syn på projektet betød, at det blev naturligt at samarbejde med mange forskellige institutioner og udveksle ressourcer. Projektet var da også kendetegnet ved mange samarbejder.

Samarbejdspartnere - Samarbejdet med de tre omkringliggende skoler og det lokale gymnasium var en krumtap i projektet. I den indledende fase fik jeg lov at interviewe elever i skoletiden, og sidenhen udbyggede vi samarbejdet og lavede forskellige projektforsøg i 8. og 10. klasser. En anden meget vigtig lokal samarbejdspartner var ungdomsredaktionen på lokalavisen Rødovre Lokal Nyt, som UTM udviklede flere projekter sammen med. Ét af disse projekter var en stor ungdomsfest, hvor unge DJ's fra Rødovre fik mulighed for at vise flaget, og hvor Rødovres unge kunne samles. Denne fest blev planlagt over lang tid, og Rødovre Kommunes Kulturhus Viften, hvor festen blev holdt, blev en vigtig spiller i den proces. Også byens børnekulturråd blev en samarbejdspartner på sidelinjen, idet det støttede flere projekter økonomisk.

I en del af projekterne samarbejdede UTM også med enkeltpersoner og institutioner fra København. Et internetfirma var involveret over længere tid, lige som blandt andre en freelance radiojournalist og en tegneserietegner skabte produkter til brug for projektet samt underviste unge i planlagte forløb. Den institution fra København, som UTM havde det mest omfattende samarbejde med, var dog C:ntact Fondet fra Betty Nansen Teatret. I deres medieafdeling arbejdede professionelle radio- og filmfolk, som guidede unge fra UTM igennem to radio- og to filmforløb. Unge optog under vejledning fra C:ntacts medarbejdere lyd og video, som derefter blev klippet sammen af de professionelle. Resultatet blev to CD'er med radiooptagelser, en lille syv minutters film samt en længere dokumentarfilm.

De ti fortællinger

1. Overraskelser og ny viden

– om en undersøgende tilgang til unge

Fra mit kontor havde jeg udsigt til et cykelskur, nogle træer og en lille sti, hvor unge stod og snakkede, flirtede eller røg koncentreret. For enden af stien lå en 10. klasses skole, en ungdomsskole og en ungdomsklub, og et virvar af unge kom og gik i løbet af en dag. Mange af pigerne havde halvlangt hår og bar tung make-up. De var i stramme jeans eller gamacher og bar halskæder med sirlige vedhæng, som viste, hvad de hed. Om vinteren gik de med dynejakker, og nogle enkelte gik i Hunter gummistøvler med tykke sokker indeni. Af og til så jeg en pige i baggy pants og basketsko eller én med tørklæde. Drengene delte sig i to kategorier. Der var dem i klassisk tøj i nedtonede, matchende farver, øring og omhyggeligt sat og ikke helt kort hår, og der var dem, som bestræbte sig på at få en gangster stil. De var iført baggy bukser, sweatshirts og tunge halskæder. Nogle havde klippet deres hår helt kort à la amerikanske marinesoldater eller bar kasket. Mange af de gammeldanske drenge havde tatoveringer.

Når jeg iagttog dem gennem vinduet, blev jeg nysgerrig efter at vide mere om, hvem de var. Hvad havde de til fælles? Hvad var disse unge optaget af eller gode til? Voksne ansatte i området fortalte mig, at når unge skulle formulere ønsker, der kunne forbedre deres hverdag, nævnte de kun en fest og en tur på Bakken. Var det mon rigtigt? Eller kunne de – med hjælp fra de rigtige metoder – formulere drømme og idéer, som kunne være med til at udvikle deres nærområde? Og havde de erfaringer, som kunne være med til kvalificere mit arbejde?

Mange ressourcer, manglende tillid - For at få svar på nogle af disse spørgsmål besluttede jeg at spørge, lytte til og observere de unge. Det første tiltag i projektet blev derfor, at jeg opsøgte de tre skoler i området og lavede aftaler med dem om at interviewe elever. Jeg ville spørge dem om deres oplevelse af og forventninger til medindflydelse. Jeg ville også gerne høre om deres hverdag, og om de havde idéer til, hvordan det kunne blive bedre at være ung i Rødovre Syd.

Jeg interviewede i alt 63 unge mellem 13 og 17 år igennem en periode på tre måneder. Eleverne tilmeldte sig interviewet, hvis de havde lyst, og de mødte mig flere gange inden interviewet. Første gang i forbindelse med, at jeg introducerede projektet i deres klasse, og derefter da jeg kom tilbage for at indsamle forældretilladelser og aftale interviewtidspunkter. Interviewene foregik på deres skole i grupper på 2 til 4 personer, så de unge var i overtal og kunne støtte sig til hinanden.

Selv om interviewsituationen var uvant for de unge, slappede næsten alle hurtigt af, og fortalte mig engageret om deres liv. Alle unge udfyldte et lille skema, hvor de havde tegnet eller skrevet, hvad de brugte deres tid på, så de selv var lidt forberedte, og vi havde et udgangspunkt at tale ud fra. Mange unge diskuterede med hinanden undervejs i interviewene. De korrigerede hinanden og uddybede hinandens historier. Sammen dvælede vi ved forskellige aspekter af deres dagligdag, som de eller jeg syntes var vigtige, og de forklarede mange ting for mig. Det betød, at de skulle reflektere over deres hverdag for at videreformidle den på bedste måde. Og undervejs fik de idéer til, hvordan den kunne forbedres.

Nogle idéer var utopiske og humoristiske som forslaget om at lave ugen om, så de fik fem dages weekend og gik to dage i skole. Men de fleste var realistiske forslag, funderet i deres egne erfaringer. Nogle ældre drenge foreslog for eksempel flere voksne kontaktpersoner for unge, som havde det svært. Mange piger talte om behovet for at skabe en ungdomskultur, hvor Rødovres unge blev samlet til arrangementer og fester. De foreslog, at dette skulle foregå i nyt ungdomshus eller i en garage til unge i det lokale shopping center, Rødovre Centrum. En gruppe af drenge i 7. klasse, der havde svært ved at sidde stille i mange øjeblikke ad gangen, talte sig frem til, hvordan skolegården på deres skole kunne forbedres ved at forhøje træbænkerne om fodboldbanen, så bolden ikke hele tiden blev sparket langt uden for banen. Andre ældre drenge talte om behovet for at få lys på streeftfodboldbanen i Kærene.

Mange af de unge havde selvstændige holdninger om, hvad der foregik i deres hverdag. Nogle elever forklarede at, *"kommunen skal jo spare"*, når vi talte om, at de havde problemer med stole i klassen, som var i stykker, eller bøger som blev erstattet af kopi ark. Andre stillede spørgsmålstejn ved beslutningstagernes prioriteringer og kunne ikke gennemskue, hvorfor der blev prioriteret, som der gjorde, på deres skole, i nærområdet og i kommunen generelt. En dreng sagde for eksempel: *"Hvorfor har skolen brugt penge på at lave sådan et skilt, der skal vise noget om skolen (et vartegn), når vi i mange år har haft brug for at lave elevtoiletterne?"*

Fælles for eleverne var, at de ikke havde megen tiltro til deres egne muligheder for at forandre rammerne omkring sig, og de manglede tillid til at voksne ville lytte til dem og handle på deres ønsker. *"Jeg kan da godt*

fortælle dig, hvad jeg synes. Men der er alligevel ikke nogen af dem, der bestemmer, som vil lytte til, hvad jeg har at sige”, var således en kommentar, jeg hørte igen og igen. Flere elever uddybede dette med kommentarer som: ”Vi kan ikke engang få vasket gardinerne i klassen, selv om vi har bedt om det i flere år”.

Manglende fora - Oplevelsen af at tale for døve ører over for voksne beslutningstagere var udbredt blandt både piger og drenge fra almene bebyggelser og villaveje. Det skete imidlertid, at en gruppe unge fik voksne til at lytte og handle på deres ønsker, fortalte eleverne. Dette skete blandt andet i elevrådene på skolerne. En gruppe piger fortalte mig for eksempel, at elevrådet på deres skole havde sørget for, at det blev tilladt for eleverne at bære kasket i timerne. Og nogle drenge på en anden skole fortalte mig, at de som en del af deres elevrådsarbejde nogle år tidligere havde været med til at bestemme, at der skulle nye fodboldmål i skolegården. De fleste ældre elever mente dog, at det var særligt vigtigt og spændende i de yngre klasser. Med årene fik de nemlig det indtryk, at det ofte var de samme problemstillinger, der blev diskuteret år efter år, uden synligt fremskridt.

På spørgsmålet om indflydelsesfora dér, hvor de boede, havde de unge ikke meget at sige. De unge, som boede i hus, havde ofte indflydelse på indretningen på deres værelser eller i nogle tilfælde på andre værelser i huset. Dette gjorde sig også gældende for nogle af dem, der boede i almene bebyggelser, men der var også nogle af dem, som ikke havde deres eget værelse.

De fleste af de unge, som boede alment, havde ikke megen kontakt med de beboervalgte i deres boligorganisationer. Nogle vidste, at der var afdelingsbestyrelser, som traf beslutninger omkring udviklingen og driften af afdelingen, men kun ganske få vidste, hvem der var valgt ind i bestyrelserne. De mente heller ikke, deres forældre gik til de beboermøder, hvor repræsentanterne blev valgt. Ejendomskontorerne, hvor de ansatte driftsansvarlige havde kontorplads, kendte de allerfleste. Mange unge kendte også de ejendomsfunktionærer, der tog sig af vedligeholdelse af områderne. Ejendomskontorerne var dog ikke et sted, unge opsøgte med en god idé, de gerne ville føre ud i livet, og det betød, der manglede fora, hvor unge kunne få taletid og komme i konstruktiv dialog med voksne, der havde indflydelse på området.

Dette blokerede for, at unge fik indflydelse på og tog ansvar i deres kvarter, selv om det betød meget for dem. En 14-årig pige fortalte mig eksempelvis under et interview, at de lige havde haft sommerfest i den boligafdeling, hun boede i. Hun havde imidlertid ikke deltaget, da hun var muslim, og der blev serveret pølser og øl. *"Jeg ville da gerne have sørget for, at der også var noget, som vi kunne spise, så jeg også kunne være med"*, sagde hun under interviewet. *"Min mor kunne have hjulpet mig med at købe noget kylling og nogle sodavand, men jeg vidste bare ikke rigtig, hvem jeg skulle foreslå det til."*

Output til UTM - Interviewene gav mange input til min forståelse af muligheder og barrierer for UTM. Først og fremmest afklarede interviewene, at der var mange ressourcer blandt de unge i området. Hvis de rigtige metoder blev taget i brug, kunne de formulere masser af selvstændige idéer til mulige tiltag for unge, og i deres idéudvikling var de både kreative, selvstændige, humoristiske og realistiske. Denne kombination gjorde det muligt og relevant for mig at tilrettelægge det videre forløb, så mit arbejde i vid udstrækning blev solidt funderet i deres erfaringer og ønsker. Et vigtigt aspekt af dette var, at unge, inden for definerede rammer, også skulle have reel beslutningskompetence.

Overordnet set bestod arbejdet i en indre proces mod at forløse de unges potentialer og en ydre proces, hvor jeg skabte rammer omkring inddragelsesprocessen. Én hovedopgave var således at skabe kontakt til unge og udvikle deres tillid til egne evner. Samtidig skulle deres tillid til at voksne ville og kunne handle på deres behov styrkes. En anden hovedopgave var at etablere rum, hvor unge kunne formulere deres behov og deres perspektiver på hverdagen, og hvor kommunikationen mellem voksne og unge kunne foregå. Disse opgaver skabte en mængde projekter, erfaringer, dilemmaer og nyopdagelser, som jeg beskriver i de næste fortællinger.

Anbefalinger

Vær tålmodig. Det tager tid at vinde de unges tillid.

Acceptér at der er mange aspekter af et ungdomsliv, som det tager lang tid at få indblik i, og som de unge må forklare for dig.

Afsøg de unges ressourcer.

Undersøg, hvad der er på spil for ungegruppen i dit område i stedet for at overtage andres generaliseringer omkring dem.

Forsøg at inddrage de unge og deres erfaringer allerede i formuleringen af indsatsen, så du undgår et skrivebordsprojekt.

2. Unge som medejere af projektet

– om organisering og roller

Peter, Ahmed, Leila, Maria og Susanne sidder sammen med mig rundt om et bord på Café Biblioteket. De har alle været med til at arrangere forskellige projekter, som er gået godt, og er engagerede unge imellem 14 og 19 år. De er kommet ind i projektet på forskellig vis; nogle fordi de kender andre, som er med, og nogle, fordi jeg har lavet skoleprojekt i deres klasse. Jeg har bedt dem om at komme, fordi jeg skal arrangere et debatmøde mellem unge og politikere og har brug for input og medplanlæggere. I forbindelse med kommunalvalget havde kommunen arrangeret en paneldebat på Rødovre Gymnasium, hvor seks politikere skulle diskutere med unge. Arrangementet blev aflyst, da kun tre unge mødte op. Et par dage efter beskrev lokalavisen i en provokerende artikel om mødet den unge generation som uengageret.

Da jeg og ejendomslederen Søren læste det, besluttede vi at opsøge kommunaldirektøren og tilbyde at lave et alternativt debatmøde mellem politikere og unge. Vi tog de bedste billeder fra en udstilling, vi havde lavet om unges visioner for deres liv, under armen og kørte op på rådhuset, hvor vi blev taget godt imod. Vi viste billederne og argumenterede for, at unge har mange idéer omkring vigtige problematikker i deres liv, og at det ville være interessant at lave en alternativ politisk aften. Efter en indledende snak fik jeg frie hænder til at arrangere et møde, og det var det, vi nu skulle planlægge.

"Jeg synes, mødet skal ligge i skoletiden, ellers er der ikke nogen, som gider at komme", indleder Maria diskussionen med overbevisning i stemmen. "Måske, men jeg synes altså ikke, det skal være sådan, at folk kun kommer, fordi de får fri fra en matematiktime og får pizza", byder Ahmed ind. "Det synes jeg heller ikke", supplerer Leila. "Så bliver det et rigtig kedeligt møde, hvor folk ikke gider at tage det alvorligt". "Så det er altså noget med, at det ikke er alle, der skal med, eller hvad?", spørger jeg. "Ja, det er det nok. Folk skal komme, fordi de har noget at byde på", siger Ahmed. "Vi kunne jo lave et spørgeskema, som vi deler ud i klasserne, hvor vi spørger dem om deres mening", siger Maria, "og så vælge dem ud, der skriver de mest interessante ting". "Det er en god idé", siger Peter og fortsætter, "jeg vil godt være med til at lave spørgeskemaet, men jeg har ikke så meget lyst til at gå rundt og dele dem ud". "Det vil jeg gerne", siger Leila. Da de andre har meldt sig på den opgave, de helst vil påtage sig, siger Peter med et smil: "og så, når vi har valgt folk ud, samler vi dem en aften hernede og laver en fælles front. Og Så kan vi måske spise pizza".

Unge teams - Sammensætningen af unge og den samtale, vi fører, afspejler flere forskellige aspekter af arbejdsgangene i UTM's projekter. Den viser, at de unge deltagere generelt ydede temmelig meget. De skulle, når de var en del af et projekt, selv være med til at definere deres roller i fællesskabet, så de fik én, de var tilpas med. De skulle tage ansvar og bruge nogle kompetencer, som projektet havde brug for, og som de selv havde lyst til at sætte i spil. Disse kompetencer kunne bestå i alt fra at være i stand til at mobilisere mange fra en skole til at være god til at tegne. Grundtanken var, at alle som medejere af projektet skulle bidrage med ét eller andet og have en funktion – en tanke, som de unge i samtalen ovenfor viderefører i forhold til deres kammerater.

Som en del af denne proces fik de unge hver deres ansvarsområde. Ansvarsområdet og den rolle, den unge havde påtaget sig, gav en reel beslutningskompetence, som modsvarede vedkommendes indsats. Deltagelse og medansvar gav også adgang til medindflydelse, hvis den unge ønskede det. Den rolle, den enkelte unge indtog, kunne variere over tid, fordi de unge udviklede sig hurtigt, og fordi deres overskud kunne variere alt efter, hvad der skete i deres liv. Disse op- og nedjusteringer af ansvarsområder sørgede nogle unge selv for, mens andre havde brug for hjælp fra mig.

Et vigtigt aspekt af, at de unge kunne indtage en rolle, de var tilpasse med, var, at unge med forskellige typer af kompetencer skulle parres. Disse kompetencer var såvel konkrete projektmagerkompetencer som følelsesmæssige kompetencer. De unge havde forskellige temperamenter, og reagerede derfor også forskelligt på pres og på at opdage nye sider af sig selv i et projektførløb. Nogle blev for eksempel for nervøse og andre for overmodige, når de opdagede deres egne potentialer og handlekraft. Nervøsiteten kunne resultere i en snert af handlingslammelse, mens overmodigheden for andre medførte en grad af arrogance. Begge dele var heldigvis tilstande, som de unge kunne hjælpes igennem med støtte og vejledning fra mig, og de unge hjalp også hinanden med at håndtere de forskellige følelsesmæssige problemstillinger.

I den forbindelse var det essentielt, at der var forskellige typer involveret: Overmodige unge hjalp således nervøse unge, når en tilsyneladende uoverkommelig opgave skulle løses, og unge, med fødderne solidt placeret på jorden, trak selvovervurderende unge ned på jorden, når de pustede sig for meget op.

En komplementær dynamik i ungegruppen muliggjorde, at de fleste af projekterne i høj grad blev ungedrevne. Jeg havde det overordnede ansvar for dem, men de blev meget præget af ressourcestærke unge, der samarbejdede om en idé, som de brændte for. Idéerne udmøntede sig i aktiviteter, der kom andre unge i området til gode, som for eksempel en fest, en fodboldturnering eller en hjemmeside.

Mange af idéerne tog lang tid at realisere og strakte sig over et års tid. De unge arbejdede med deres projekt i fritiden og havde en høj grad af indflydelse på forløbet, produktet og organiseringsformen. I forlængelse heraf, blev flere projekter funderet i de unges egne netværk – særlig i det brede netværk, der var omkring de to unge projektassistenter på 16 og 18 år, som jeg ansatte nogle måneder efter, jeg selv var startet.

To lønede unge assistenter - Ansættelsen af de to unge projektassistenter fra boligområdet udsprang af forskellige overvejelser. På Café Biblioteket, hvor jeg arbejdede, kom meget få unge, da jeg startede, og jeg vurderede, at det ville tage lang tid af den to et halvt årige projektperiode, hvis jeg selv skulle etablere et tilbunds gående kendskab til hele ungegruppen. Samtidig var det (som nævnt i sidste kapitel) meget tydeligt for mig, at der var mange ting, jeg ikke forstod om de unges dagligdag. Jeg havde brug for hjælp til at aflæse de unges koder og til at skabe projekter, som talte til unge i et sprog, der appellerede til dem. Disse overvejelser udmøntede sig i, at to unge blev ansat i fem timer om ugen, som medansvarlig for et projekt, de selv havde formuleret. De skulle også fungere som mit bindeled til de unge i området og arbejde selvstændigt med deres projekter.

De to var velsete og havde et stort netværk. Dette var essentielt, da én af deres vigtigste opgaver var at tiltrække andre unge til projektet, som de mente kunne bidrage med noget vigtigt. De to havde hver deres vidt forskellige omgangskreds og kunne dermed tiltrække forskellige grupper af unge. Pigen havde, som 3. G'er, en stor kontaktflade på gymnasiet, ligesom hun kendte mange unge fra andre sociale sammenhænge, som hun var involveret i uden for boligområdet. Af særlig vigtighed var hendes relationer til unge på ungdomsredaktionen på byens lokalavis. Drengen kendte også unge fra andre dele af byen, men var samtidig dybt involveret i drengemiljøet i boligområdet og nød en vis respekt her. De tos net-

værk komplementerede hinanden godt, og projektassistenternes evne til at tiltrække andre unge igennem deres netværk blev fundamentet for, at det i mange sammenhænge var muligt at lave projekter, hvor unge, som normalt ikke hang ud med hinanden, samarbejdede.

Denne arbejdsmetode, hvor de to unge inddrog andre unge fra deres netværk i projekter, indebar naturligvis, at der var en vis risiko for, at nogle grupper af unge ikke blev inviteret til at deltage i projektet. Det var blandt andet for at imødegå denne risiko, at jeg arrangerede samarbejdsprojekter med skolerne, hvor hele klasser blev involveret i projektet. Derigennem fik andre unge mulighed for at stifte bekendtskab med og blive involveret i andre projekter, der blev lavet i UTM regi.

Den alternative arbejdsform med to ganske unge assistenter som en integreret del af projektet sammenholdt med min manglende erfaring med at arbejde med unge betød, at det tog tid at finde den rigtige måde at organisere samarbejdet på. Jeg havde i begyndelsen en forventning om, at de to kunne arbejde nogenlunde selvstændigt og tjekke ind hos mig en times tid om ugen. De fik deres eget skrivebord, deres egne computere og fik trykt visitkort. Jeg fortalte dem, at jeg ikke havde nogen erfaring med at arbejde med unge på denne måde, og at de måtte sige til, hvis jeg forventede for meget af dem. Allerede efter to arbejds gange kunne jeg høre på dem, at de skulle have en del mere hjælp, end jeg havde forventet. Efter halvanden måned var de flyttet ind på mit kontor, på den anden side af skrivebordet, og derefter blev arbejdsformen i højere grad en blanding af, at de arbejdede, og de lærte. Nogle opgaver løste jeg, mens de kiggede på og lærte, andre opgaver løste vi i fællesskab, eller de løste dem på egen hånd. Af og til lærte jeg af dem.

De to havde forskellige ressourcer, som det også tog tid for mig at få kendskab til. Jeg lyttede meget til deres vurderinger af deres egne og hinandens kompetencer og fik gradvist fornemmelse af, hvilken rolle de kunne magte, samtidig med de blev maksimalt udfordret.

Med tiden fik de etableret forskellige roller. Den ene, en dreng, var udadvendt, ukuelig og ikke bange for at prøve noget nyt. Han var handlingsorienteret og god til at fremlægge sit projekt med overbevisning over for folk, som hørte om det for første gang. Han trivedes med megen frihed og var

god til at agere på egen hånd. Til gengæld havde han svært ved at koncentrere sig i længere tid ad gangen. Med tiden lærte jeg, at han arbejdede bedst, hvis han fik en del pauser undervejs, hvor han kunne få lidt luft, spille et computerspil eller høre musik. Under de præmisser blomstrede han og udviklede sig meget i den tid, han var med i projektet.

Den anden, en pige, var sensitiv og tænkso. Hun kom ofte med input om overordnede problematikker, og hun registrerede vældig meget omkring menneskelige relationer. Hun havde kreative idéer og fine æstetiske overvejelser, som forbedrede flere projekter. Til gengæld havde hun vanskeligt ved at overskue at planlægge konkrete arbejdsopgaver, og hun trivedes bedst, hvis jeg skabte faste rammer om hendes arbejde. Under de præmisser kunne hun folde sig ud og gøre de ting, hun var god til. De to fungerede som et makkerpar i næsten halvandet år, hvorefter pigen fik et fuldtidsjob og blev afløst af en dreng.

Ligesom de to andre havde han et meget bredt netværk og var meget velldt blandt voksne samarbejdspartnere. Han var særlig dygtig til at formidle projektets grundlæggende idéer til store forsamlinger, og han var desuden projektets tekniske ekspert. Til gengæld mistede han til tider fokus, og havde brug for at blive holdt fast i det, han var i gang med.

Ansættelsen af to projektassistenter var en meget effektiv måde at forankre projekter i et ungt univers og sikre, at jeg som projektleder fik modspil allerede i planlægningen af et nyt projekt. Efter ganske kort tid arbejdede de to også frivilligt på andre projekter udover deres fem timers arbejde, og deres engagement og deltagelse belønnede jeg med stor indflydelse på beslutninger. Efter et år kom de også med på en forlænget studieweekend til Berlin. Vi skulle besøge et socialt projekt for unge i et stort alment boligområde og afsøge muligheder for at lave et samarbejde på tværs af grænsen. Selv om besøget var interessant, vurderede vi dog i fællesskab, at et samarbejde ikke var relevant.

Aflønningen af nogle unge, når andre arbejdede frivilligt, faldt nogle voksne omkring projektet for brystet. De frygtede, at aflønningen ville skabe ulighed i ungegruppen og virke demotiverende for de frivillige. Dette var imidlertid ikke mit indtryk. Der var flere unge, som ikke var involveret i projektet, der udtrykte misundelse på assistenternes gode fritidsjob. Men

da jeg spurgte de frivillige, som var involveret, om, hvordan de forholdt sig til aflønningen, var de forholdsvis uforstående over for, at den skulle være et problem. De sagde, at alle havde forskellige roller i et projekt, og at projektassistenterne havde været med til at forme UTM fra starten. De fremhævede også, at det ofte var en fordel for dem, at de to var ansat, idet assistenterne havde mulighed for at påtage sig at løse uforudsete problemer i et projekt, som der skulle tages hånd om øjeblikkeligt, i deres arbejdstid.

Frem for at være et problem, mener jeg, at tildelingen af en formel status til udvalgte unge primært fungerede som en drivkraft i projektet. Det hænger naturligvis sammen med, at de to unge fyldte deres rolle ud på en konstruktiv måde, som gavnede alle, og at de formåede at løfte de opgaver, de blev tildelt. Men jeg mener også, at aflønningen af projektassistenter blev et klart signal om, at jeg ønskede en høj grad af seriøsitet omkring vores arbejde. Det var medvirkende til at skabe en stemning, hvor alle ydede deres maksimale. En stemning, som appellerede til de unge, der formåede at leve op til den høje standard, og som de selv bar videre.

En voksen guide - Alle de unge, ansatte eller frivillige, havde brug for megen praksisnær guidning fra mig i realiseringen af projekter. Jeg pendulerede imellem at være inkluderende voksen, der gav plads til de unges idéer, og én motiverende voksen, som tilførte disciplin, når de unge tøvede, blev usikre eller mistede fokus. Af og til var jeg også et holdepunkt, de unge kunne støtte sig til, når de mistede fodfæstet og havde brug for én til at rede trådene ud.

Min daglige rolle var at hjælpe de unge med at formulere et projektforslag ved at sætte rammerne for de overordnede valg, de havde mulighed for at træffe. Derefter guidede jeg dem om stort og småt fra start til slut med det, de havde behov for. Nogle havde brug for hjælp til at søge om midler til at realisere deres idéer eller til at stifte deres egne foreninger.

De fleste havde brug for opbakning, når de skulle bryde deres grænser og tage ansvar for opgaver, de næsten ikke havde modet til at påtage sig. Eller brug for at blive hjulpet på vej, så de kunne få positive erfaringer med at arbejde med kommunale instanser, som mange ellers havde en stor del skepsis over for. Et vigtigt element i alt dette var, at de unge hele tiden skulle informeres om, hvad der skete i de faser af et projektforslag, hvor projektet var ude af deres

hænder. Hvis eksempelvis en kommunal forvaltning arbejdede med en af de unges ansøgninger forsøgte jeg at forklare, hvad de kommunale medarbejdere helt konkret gjorde, og hvorfor disse faser af projektet ofte tog lang tid. Disse konkretiseringer af større organisationers arbejdsgange var essentielle i forhold til, at de unge ikke følte sig koblet af, når de skulle samarbejde med de kommunalt ansatte.

Et andet vigtigt aspekt var, at de unge havde brug for at lære grundlæggende sociale kompetencer, de skulle bruge i situationer, som var nye for dem. De havde brug for at vide, hvad de skulle sige, når de ringede op til en samarbejdspartner eller talte med en beslutningstager, og de havde brug for at kunne spørge til, hvordan de formulerede et brev til en bank. De unge i UTM fik disse kompetencer i varierede grader. Mange lærte én ting, nogle lærte flere og udvalgte få lærte dem alle. På den måde fik projektet en dobbeltfunktion: Det var både et to et halvt årigt udviklingsprojekt, som skulle give umiddelbare resultater, og et dannelsesprojekt, der skulle give deltagerne nogle grundlæggende sociale kompetencer, som de kunne tage med i andre sammenhænge.

Arbejdet med at opnå umiddelbare resultater og at tilegne sig sociale kompetencer komplementerede hinanden, fordi de unge ganske enkelt var behagelige at omgå. En ung beviste, at han havde lært at begå sig i større sammenhænge, da vi i slutningen af projektperioden skulle vise vores dokumentarfilm for de ansatte i socialforvaltningen (se næste fortælling).

Inden visningen, gennemgik jeg med ham, hvad han skulle sige til den indledende præsentation. Da jeg havde nævnt det, jeg syntes, han skulle sige, spurgte han: *"Men skal jeg ikke også lige sige tak, fordi vi måtte komme?"* Denne positive indstilling gav hans præsentation af filmen et behageligt anslag, og var medvirkende til, at den blev taget fint imod af publikum.

Anbefalinger

Bring de unges kompetencer i spil og forsøg at skabe fælles projekter hvor alle har veldefinerede roller og kompetenceområder.

Vær gennemsigtig i dine arbejdsmetoder, så de unge kan se, når du eller andre involverede gør en indsats. Forklar arbejdsgange så godt du kan, så unge forstår, hvad der foregår, når et projekt for en tid er ude af deres hænder.

Værdsæt social intelligens. Når unge får ansvar, kan de klare mere, end mange voksne tror.

Vær opmærksom på, at du som voksen kan være nødt til at pendulere imellem rollen som inkluderende og rollen som disciplinerende voksen.

Prøv at fundere projekter i de unges netværk, både inden for og uden for boligområdet.

Lær de unge hvilke grundlæggende sociale kompetencer, de skal bruge i interaktionen med forvaltninger og større organisationer.

3. UTM som platform

- om synliggørelse af unges perspektiver

Det er en tidlig december morgen, hen imod afslutningen af projektet, og en ung og jeg er mødtes i byens kulturhus. Vi er blevet inviteret af socialforvaltningen til at vise "Indspark" – en dokumentarfilm, UTM har lavet sammen med C:ntact Fondet – for de ansatte i kommunens socialforvaltning. Det er stadig mørkt, da de cirka 60 ansatte trasker ned i kulturhusets biograf, og den unge repræsentant introducerer filmen sammen med socialforvaltningens direktør. Filmen vækker stor begejstring, og i den korte tid, som er til rådighed, inden personalet igen skal tilbage til deres kontorer, stiller de spørgsmål. To kvinder henvender sig efterfølgende for at spørge, om vi kan vise filmen i andre sammenhænge, de er involveret i. En vil gerne vise den for unge på kontanthjælp, og én vil gerne vise den for kolleger i kommunen, som skal arbejde på en ny kultur- og fritidspolitik i kommunen.

UTM videreformidler unges historier - Arrangementet var et resultat af og et eksempel på, hvordan der blev skabt en platform for unges perspektiver i UTM. Igennem en periode på et par år havde unge - med hjælp fra professionelle - lavet radio, film, udstilling og bog, som illustrerede elementer af deres liv og tydeliggjorde nogle af deres kompetencer. Min rolle var at hjælpe processen på vej ved at være de unges ambassadør, når produktionerne skulle skabes eller videreformidles. Jeg havde hurtigt erfaret, at de fleste voksne lyttede mere koncentreret til unge, når der allerede var en anden voksen, som tog dem alvorligt og troede på deres idé. Når jeg oven i købet medbragte eksempelvis en bog eller en film, som var interessant, åbnede det endnu flere døre. Derfor gjorde jeg meget ud af formidling, og ligesom det var tilfældet i kulturhuset, var der meget ofte andre voksne, som blev motiveret til at åbne nye døre for de unge, så de kunne nå ud til en endnu bredere kreds.

Denne arbejdsmetode tog form allerede tidligt i projektet. Inspireret af min egen positive overraskelse over de interessante samtaler, jeg havde med de unge under de interviews, jeg lavede i begyndelsen af projektperioden, fik jeg hurtigt blik for potentialerne i at videreformidle historier fra deres liv. Jeg mente, at når de unge fik mulighed for at kommunikere ønsker og behov med humor og kreativitet, fik man som voksen mere lyst til at gå i dialog med de unge, og inddragelsesprocessen kunne derigennem blive smidiggjort. Det blev nemlig hurtigt klart, at arbejdet med at inddrage unge langt fra kun handlede om at arbejde med de unge, men i lige så høj grad om at motivere voksne omkring dem til at arbejde sammen med de unge.

At arbejdet med at skabe kreative produktioner af forskellig art blev en succes i UTM regi handlede dog også i høj grad om, at det var en arbejdsform, som tiltalte de unge, der var involveret. Den første lille produktion, der blev lavet i UTM regi, voksede da også langsomt frem i takt med, at unge arbejdede med idéen om at få lys på den lokale multiboldbane. De to projektassistenter havde fået frie hænder til at eksperimentere sig frem til en måde, de kunne viderekommunikere deres ønske om lys på banen. De skulle finde en udtryksform, de følte sig hjemme i, og som de syntes kunne bruges til at formidle deres behov over for diverse fonde og institutioner, som kunne tænkes at støtte dem.

De startede med at tage billeder af multibanen og begyndte så at optage små videoklip med deres mobiltelefoner. Derefter hentede de deres eget videokamera, og optog deres kammerater spille fodbold på multibanen og interviewede dem om deres behov for lys på banen. Materialet fik de en klassekammerat til at klippe sammen til en halvandet minuts film, der på helt enkel vis formidlede de unges ønske. Derefter hentede jeg forstærkning, idet jeg indgik et samarbejde med C:ntact Fondets professionelle filmfolk. De hjalp de unge med at lave en film på seks minutter om dem selv, området og deres ønske om lys på banen. De unge bestemte selv, hvilke scener der skulle med, og i løbet af den korte film fortæller unge og voksne fra området, hvorfor det er en god idé med lys på multibanen. Afslutningsscenen blev optaget en sen vinteraften, hvor temperaturen nærmede sig frysepunktet. Her filmede de unge de sidste scener sammen med deres kammerater om og om igen. Stemningen var god og humøret højt, og selv om der sandsynligvis også var en lille filmstjerne gemt i nogle af drengene, var det tydeligt, at de var glade for at være med til at lave et produkt, der kunne hjælpe deres ønske om lys på banen på vej.

Arbejdsprocessen viste sig at være meget givende. De unge involverede fik nye kompetencer og havde et slutprodukt i hånden, som de var stolte af. De voksne, som blev interviewet, fandt projektet sympatisk og sjovt. Og frem for alt gav det de unge en mulighed for at kommunikere deres behov til voksne i et medie, de var fortrolige med, og som signalerede indsigt, overskud og humor. Det gav mange voksne lyst til at hjælpe dem.

Igennem projektperioden arbejdede vi med forskellige medier – radio, film, skrift og tegninger. Men princippet om, med hjælp fra professionelle, at skabe ungedrevne produktioner, der beskrev unges perspektiver og som efterfølgende kunne vises til voksne beslutningstagere og borgere, holdt vi fast i.

Unge positive fortællinger skaber alliancer mellem generationer

Denne arbejdsmetode lå i høj grad i forlængelse af ønsket om at synliggøre unges kompetencer på en positiv måde. Den kreativitet og energi, de unge lagde i deres produktioner var smittende, og blev en vigtig drivkraft for at udvikle relationerne imellem voksne og unge. Som nævnt i baggrundsafsnittet var der - særligt i 1990'erne - en del unge i Kærene/Bybjerget, som skabte eller havde sociale problemer. Set på denne baggrund var positive historier om og af unge fra området endnu vigtigere at viderefremme.

Dette var både voksne og unge fra området enige i, og det skabte udgangspunkt for at forme nogle nye alliancer på tværs af generationerne. Gennem de unges arbejde og de produktioner, de lavede, ændrede flere voksne ansatte også deres indstilling til nogle af de unge, som var involveret i UTM projekter. Det bedste eksempel på dette var en ansat i boligområdet og en dreng, som før UTM havde set lidt skævt til hinanden. Da drengen blev inddraget i ét af UTM's projekter, var den ansatte temmelig skeptisk og fortalte mig, at drengen ikke var helt fin i kanten. Drengen havde omvendt ikke megen tillid til den ansatte. Jeg holdt fast i, at drengen var en ressourceperson for området og hjalp på forskellige måder samarbejdet imellem de to på vej.

Og med tiden ændrede deres relation sig betragteligt. Den ansatte fik gradvist respekt for den indsats, drengen lagde for dagen, og drengen fik gradvist mere tillid til den ansatte. De fandt ud af, at de begge var glade for blondinevitser og udvekslede med jævne mellemrum nye mandehørner jokes, når de mødte hinanden. Da drengen var én af flere, som medvirkede i den dokumentarfilm, vi lavede sammen med C:ntact Fondet, fik relationen en ekstra drejning, da de to pludselig befandt sig sammen til en konference, hvor filmen skulle vises for et større publikum. Fra at være på vagt over for hinanden var de nu blevet alliancepartnere i et projekt, der gik ud på at formidle positive historier om ressourcestærke unge fra Kærene/Bybjerget og derigennem inspirere andre. Det skabte nye perspektiver for den fortsatte dialog de to skulle have som repræsentanterne for unge og voksne i området.

Anbefalinger

Gør en indsats for at motivere voksne til at samarbejde med unge.

Vær opmærksom på, at de fleste voksne lytter mere koncentreret til unge, når der allerede er en anden voksen, der tror på deres idé.

Giv unge flere redskaber til at kommunikere deres behov til voksne. Lav gerne produkter, voksne kan se på/lytte til.

Overvej at inddrage professionelle, som kan hjælpe de unge med at løfte deres arbejde og gøre det interessant at se på og lytte til.

4. Hul igennem

– om engagement, individualitet og fællesskab

Som jeg beskrev i den første fortælling, var det en afgørende forhindring for unges deltagelse, at mange tvivlede på deres evne til at gøre en forskel. Det var derfor en grundlæggende opgave for mig at skabe forløb, hvor de unge erfarede, at de havde noget unikt at bidrage med. Det kunne være specifikke kompetencer, de satte i spil i et projekt, der gav andre gode oplevelser. Eller det kunne være personlige oplevelser, de fortalte om, og som skabte nye erkendelser.

Udgangspunktet var at skabe sociale dynamikker, som gjorde unge til mere deltagende borgere, og ikke at lave pædagogisk eller terapeutisk arbejde. De unge skulle motiveres til at udforske deres potentialer og reflektere over deres egen rolle i fællesskaber. Dette skulle på sigt åbne op for nye handlemuligheder for de unge.

Individualitet i et fællesskab - Som alle andre mennesker skulle deltagerne i UTM balancere imellem at tilhøre et fællesskab og udfolde sig individuelt. Spændingsfeltet imellem de to poler var imidlertid meget bredt for de unge i Rødovre Syd: På den ene side var de vokset op på Vestegnen i en arbejderkultur, der havde fokus på fælles aktiviteter og på at tilhøre et kollektiv. Mange Rødovre borgere gik til holdsport som fodbold eller spillede ishockey, inspireret af deres idoler i den lokale ishockeyklub Mighty Bulls. Fritidsaktiviteter, der baserede sig på, at individet udtrykte sig, var ikke i højsædet. På den anden side var de unge i en tid, hvor det gav status at være individualist. Allerede når de skulle i gymnasiet, skulle de forholde sig til, præcist hvilke fag det ville gavne dem at vælge, når de skulle planlægge deres videre karriere, og de havde sider på nettet, som profilerede deres person, inden de kom i puberteten.

Blandt mange af de unge, som deltog i UTM projekter, var der også en stærk bevidsthed om betydningen af tidligt at være individualist, og de fleste kedede sig hurtigt, hvis de ikke fik brugt netop deres specifikke kompetencer i et projekt. Samtidig havde de et stort behov for og lyst til at indgå i fællesskaber og føle tilhørsforhold til en gruppe. Denne lyst til at udfolde sig individuelt i et projekt, som gavnede både den enkelte unge og det fællesskab, vedkommende var en del af, var en positiv drivkraft i UTM. Jeg så, at det både skabte oplevelser og udvikling hos den enkelte, og at det var en konstruktiv og effektiv måde at motivere unge til at være mere deltagende borgere.

For de allerfleste unge var det en engagerende oplevelse at arbejde med noget, de var gode til, under nogle vilkår, de kunne påvirke og trivedes under. De erfarede, at de havde noget særligt at bidrage med, som andre omkring dem havde glæde af, og som var med til at give dem en plads i fællesskabet.

”Betina er også en tørklædepige” – unge skaber mere nuancerede fortællinger om sig selv - Som nævnt indledningsvist kunne de unges udforskning af deres kompetencer ske i projektforsøg, hvor de skabte aktiviteter for andre. Det kunne også ske i forløb, hvor unge delte personlige historier fra deres liv og derigennem fik et mere nuanceret perspektiv på sig selv og andre. Dette skete blandt andet i et forløb på en folkeskole, hvor en klasselærer i 8. Klasse, en radiojournalist fra Contact Fondet og jeg arbejdede sammen. Igennem seks uger beskæftigede elever i en 8. klasse sig med at lave et radioportræt af deres klasse. Formålet var, at eleverne skulle undersøge, hvordan de selv og andre oplevede fællesskabet i klassen. De skulle bruge tid på at tænke over og formulere, hvad der karakteriserede det fællesskab, de havde i klassen, samt reflektere over hvilken rolle det specifikke fællesskab havde for dem i deres hverdag.

Klassen var en meget blandet flok. Der var piger i punkertøj og med lilla hår, som hørte heavy metal; der var mere stille piger, som var til klassisk musik, og der var muslimske piger med tørklæde. Nogle af drengene var lidt rå, andre mere tilbageholdende, men alle var enige om, at klassen adskilte sig væsentligt fra klasserne ved siden af, som havde det, eleverne kaldte ”mange sportsfolk og blondiner”. ”Sportsfolk” var benævnelsen for en frisk dreng, som var velfungerende, talentfuld og vild med al slags sport. *”Typen, der altid cykler i skole”*, forklarede én mig. ”Blondiner” var betegnelsen for kønne, søde og imødekommende piger, der til tider også var lidt naive og ubehjælpelige. Klassen, som lavede radio, mente ikke, de selv var i disse kategorier i nævneværdig grad. I stedet mente de, at de skilte sig ud fra flertallet, og at de var sammen om at skille sig ud. Den forbundethed omkring det at være anderledes og den indbyrdes solidaritet udtrykte en nydansk pige med rødder i Somalia ved at sige, at hun havde en oplevelse af, at hendes gammeldanske sidekammerat på en måde også var en tørklædepige. Dette opponerede den gammeldanske pige ikke imod.

Et fokuseret arbejde med fællesskab og individets rolle i det, indebar nye erkendelser for mange af eleverne. To af eleverne lavede en beskrivelse af forløbet på vegne af klassen, hvor de blandt andet skrev: *"Det meste af tiden gik vi rundt og interviewede elever og lærere på hele skolen. Der kom rigtig gode svar og meninger ud om selve vores skole, som man ikke helt havde regnet med at få, men nogle gange var det også chokerende at høre på de forskellige meninger."*

De fortsatte: *"I hele forløbet er vi kommet tættere på hinanden inde i klassen, og det var faktisk overraskende nogle gange at få noget at vide, som man ikke havde regnet med ens klassekammerat ville svare. De fortæller mere om deres baggrund og deres hverdag, som du ikke hører når du er i skole eller sammen med personen i fritiden. Man hørte f. eks. om en af pigernes kærlighedsliv, som ikke endte helt godt og om, hvordan vi opfattede hinanden som personer. En af dagene fokuserede vi også på vores store drømme efter folkeskolen. Det var rigtig sjovt at høre om. En af drengene ville være kioskejer og en anden ville være tandlæge, så man kunne høre forskellen på os alle sammen."*

Som eleverne skriver, opdagede de i løbet af projektet nye sider af hinanden og fik et bedre sammenhold. Når én elev fortalte historier, som de andre ikke havde hørt før, åbnede det op for, at andre kunne gøre det samme, og gradvist kunne de skabe en mere nuanceret fortælling om de personer, der var i klassen og det fællesskab, som bandt dem sammen.

Unge i udviklende projekter – en balancekunst - En afgørende faktor for, at dette kunne lade sig gøre, var, at det lykkedes for klasselæreren, radiojournalisten og mig at skabe rammerne om et andet mentalt rum, end det eleverne var vant til. Her havde de unge mulighed for at møde hinanden på en anden måde, end de gjorde til daglig, og det tilbud tog de imod. Denne dynamik, hvor unge tog imod et tilbud om et projekt, og fulgte det til dørs, fordi de følte tillid til dem, der var involveret i projektet, og ejerskab til det, de lavede, var helt essentiel.

I denne proces var det særlig vigtigt at pendulere imellem to positioner; på den ene side skulle man motivere de unge og hjælpe dem til at træffe nogle valg, som udfordrede dem, på den anden side skulle man lade dem

bestemme tempoet og retningen. På den måde kunne den enkeltes hand-
lekompetence vokse frem i et bæredygtigt tempo, og han/hun følge med
sin egen udvikling og fastholde et ejerskab over arbejdsprocessen. Det
skete som oftest, men desværre ikke altid.

Én af de situationer, hvor det ikke lykkedes, var da en ung følte sig løbet
over ende i forbindelse med et filmprojekt, vi lavede. Til filmoptagel-
serne var knyttet en person, som ikke havde praksiserfaring med at lave
optagelser med unge. I ambitionen om at lave den bedst mulige film
endte han med at presse en pige for hårdt til at filme det, han syntes,
i stedet for at finde en løsning, som hun også havde lyst til og mod på.
Dette betød, at hun mistede ejerskabet over projektet, og i stedet for, at
hun blev medskaber af en film, følte hun, at der var blevet lavet en film
om hende.

Denne situation opstod heldigvis sjældent. Som oftest bar de unge
projekterne igennem fra start til slut og udviklede sig undervejs. Når
projekterne var afsluttet, havde de lyst og mod på mere, og mange
unge var med i flere projekter. Det betød, at jeg kom til at kende nog-
le af de unge over flere år, og da mange af projekterne også var ud-
fordrende og handlede om at engagere den enkelte unge, kom nogle
af de vanskelige ting, som optog dem, også på bordet. Der var unge,
som oplevede racisme eller blev mobbet. Der var unge, der klarede
sig dårligt i skolen eller var ensomme. Der var unge, hvis forældre var
skilt eller var døde. Og der var unge, som havde et meget stort ansvar
for sig selv og deres familier. Alle problemstillinger, som de i varie-
rende grader kom til at tale om i forbindelse med projekterne. At lytte
til eller give praktisk hjælp til håndtering af problemstillingerne blev
en del af mit arbejde med at hjælpe de unge med at få "hul igennem"
til engagerede dele af dem selv. Samtidig var det nødvendigt for mig
at finde en balance imellem at være projektleder og omsorgsperson.
Jeg var hverken terapeut eller socialpædagog. Min opgave var at fast-
holde fokus på, at de unge skulle bruge de kompetencer, de havde
erhvervet sig ved at håndtere vanskelige situationer, til at lave kon-
struktive projekter.

Én af de situationer, hvor dette lykkedes rigtig godt, var en udstilling, jeg
arrangerede sammen med en gruppe unge.

Unge kompetencer udfoldes - Udstillingen blev afholdt i det lokale shopping center, som fungerede som byens torv og tiltrak folk fra hele Vestegnen. Her udstillede vi igennem en uge 18 plakater, en lille film og nogle radioklip, vi havde lavet i samarbejde med C:ntact Fondet. Man kunne også se en hjemmeside, vi havde fået lavet til projektet.

Plakaterne var alle tegnet af Anja på 17 år. Hun kom ind i projektet, fordi en anden pige i projektet anbefalede hende, da jeg efterspurgte en dygtig tegner. Jeg havde brug for én, som kunne visualisere de idéer, unge havde fået under de interviews, jeg havde lavet med dem. Heldigvis viste det sig, at Anja tegnede og malede som en drøm. Hun var sensitiv og opfattede mange ting omkring hende. Hun sagde selv, at når hun tegnede, hjalp det hende med at få orden på nogle af de mange indtryk, som kom ind under huden på hende, og det gav hende ro. Hun brugte da også sit tegnetalent til at tegne og male sig igennem bunken af idéer, under vejledning af en professionel tegneserietegner. Igennem en periode på fire måneder tegnede hun 18 plakater. Hun lavede for eksempel en arkitektlignende tegning af ønsket om et ungdomshus. Et stemningsfuldt billede af unge, der spillede basket på multibanen, hvor de ønskede at få installeret lys. Humoristiske tegninger af unges forslag til, hvordan skolerne kunne forbedres. Og en farverig illustration af ønsket om at få fem dages weekend og to dages skole.

I løbet af den uge, udstillingen varede, kunne de besøgende tale med en gruppe udadvendte unge, som guidede igennem udstillingen og fortalte om plakaterne. De delte også spørgeskemaer ud, som én af de unge havde lavet. Her skulle de besøgende forholde sig til ønskerne på plakaterne og skrive et digt til deres yndlingsplakat. Undervejs blev nogle af dem interviewet af unge, og dette blev siden klippet sammen til en lille fem minutters radiomontage, som blev lagt ud på hjemmesiden.

Én af de unge, som var guide og interviewer, var Yasmin på 16 år. Hun var en pige, som var dybt involveret i svære følelsesmæssige problemstillinger i sin familie. Derfor havde hun til tider vanskeligt ved at koncentrere sig, og der var ting, hun ikke klarede så godt. Det var hun selv klar over. *"Min lærer har lært at se den anden vej, når jeg kommer for sent i skole. Hun ved godt, jeg gør det så godt, jeg kan"*, fortalte hun mig for eksempel en dag.

De vanskelige ting, hun skulle håndtere, betød imidlertid også, at hun var dygtig til at analysere sociale situationer og til at lytte, hvilket gjorde hende til en glimrende interviewer. Hun udfordrede sine samtalepartnere, var nysgerrig og vedholdende, og kunne fortælle med stort engagement om, hvad de besøgende så på udstillingen.

Igennem udstillingen fik Anja og Yasmin (og de andre i gruppen) sat deres kompetencer i spil og var en del af en velfungerende gruppe unge, som udtrykte deres perspektiv på verden med humor og refleksion.

I næste fortælling skal vi se, hvordan den sammensatte gruppe også udfordrede hinanden i diskussioner undervejs.

Anbefalinger

Arbejd med de unges fortællinger om sig selv og skab rum for refleksion.

Udfordr de unge til at prøve nyt. Men lad deres handlekompetencer vokse frem i et bæredygtigt tempo, så de kan fastholde ejerskabet over arbejdsprocessen.

Skab aktiviteter som italesætter fællesskaber og giver de unge indsigt i, hvilke fællesskaber, der er vigtige for dem.

5. På tværs

– om at skabe udfordrende ungefællesskaber

Maria, Ahmed, Leila, Martin og Tariq er samlet i Rødovre Centrum for at vise besøgende rundt på en udstilling, UTM har lavet (se også forrige fortælling). Denne eftermiddag bliver de fem dog i højere og højere grad suget ind i en fælles samtale og glemmer langsomt, hvorfor de egentlig er mødtes. I stedet diskuterer de forskellige emner. De diskuterer Muhammed-krisen og ytringsfrihed. De diskuterer familiemønstre og religion. Og de diskuterer seksualitet. De er langt fra enige.

Maria og Tariq vender tilbage til en diskussion, de tidligere har haft om homoseksualitet.

"Hun kan riste mig over åben ild for mine holdninger om homoseksuelle", siger Tariq til gruppen.

"Synes du da, at der er noget i vejen med dem?", spørger Martin overrasket. De to har mødt hinanden igennem UTM og er blevet venner, uden at kende hinanden så godt. "Det er da for langt ude, at du synes, du skal bestemme over andre menneskers seksualitet. Totalt langt ude."

"Ja, men det er altså min holdning", siger Tariq bestemt.

Ahmed og Leila bakker ham op.

"Det er fordi, I ikke er sikre på jeres egen seksualitet", mener Maria. "Fordi I er bange for den. Fordi du har en lille bøsse inden i dig, Tariq."

Ahmed indrømmer, at han er bange. Bange for, at en homoseksuel skal falde for ham.

Maria: "Men tror du, at alle kvinder falder for dig her i centret, fordi de er heteroseksuelle?"

"Neej, men...", begynder Ahmed.

"De (homoseksuelle) må da selv bestemme, om de synes, jeg er smuk uden tøj. For det er jo ikke det samme, som at jeg synes, de er smukke uden tøj", bryder Martin ind.

"Jamen, jeg synes, homoseksualitet er ulækkert. Det burde forbydes. De skal i hvert fald ikke kysse og knalde på åben gade", svarer Ahmed.

"Men heteroseksuelle må gerne kysse og knalde på åben gade, eller hvad?", spørger Martin.

"Det ved jeg ikke rigtigt", siger Ahmed. "Jeg kan bare ikke holde ud at se på de der bøsser."

"Hvad så med to piger, der kysser på et diskotek? Reagerer I så ikke som alle andre mænd og synes, at det er lækkert?", udfordrer Maria drengene.

"Jo, måske først", siger Tariq. "Men så tænker jeg mig jo om."

"Altså, jeg har en veninde, som er lesbisk", siger Leila. "Og jeg synes bare, det er forkert. Jeg er bange for, at hun gør et eller andet med mig - at hun forelsker sig i mig eller et eller andet. For så kan jeg ikke have noget med hende at gøre. Jeg har jo kendt hende altid - hun er blevet sådan, mens vi er vokset op, og derfor er jeg stadig veninde med hende. Men jeg synes, det er rigtig svært."

Diskussionen fortsatte et stykke tid endnu. De unge var meget involveret i den, og i dagene efter talte flere af dem med mig om diskussionen, fordi de prøvede at forstå, hvad der egentlig var blevet sagt, og hvorfor.

De fem unge var alle del af en større gruppe af gammel- og nydanske unge i forskellige aldre og med forskellige vennekredse, som lavede projekter sammen. Nogle boede i villakvarterer og var kommet med i UTM, fordi de var en del af den lokale ungdomsredaktion på lokalavisen. Andre boede i Kærene/Bybjerget eller andre almene boligområder og var kommet med via netværk eller andre projekter. De unges hverdage og værdigrundlag var meget forskellige fra hinanden, og når de mødtes, diskuterede de mange forskellige emner. De forstod ikke altid hinandens synspunkter, men de forsøgte. Og for det meste blev uenighederne vendt til en konstruktiv energi, som opstod fordi de unge udfordrede hinanden.

Denne energi blev blandt andet brugt som brændstof, da gruppen stablede to store fester for hele byens unge på benene.

Fester og fællesskab - Ønsket om fester, som samlede hele byens unge, ytrede unge overfor mig, allerede da jeg lavede interviews i begyndelsen af projektperioden (se fortælling 1).

De unge fortalte, at nogle holdt privatfester. Nogle gik i byen i København, og nogle troppede op, når ungdomsklubberne holdt fester. Der var dog kun én fest om året, nemlig Byfesten, som havde rum for, at unge fra hele byen kunne mødes på tværs af netværk. Og det beklagede de unge. De ville gerne møde unge, de ikke kendte i forvejen. Og de ville især gerne til fester, hvor de havde fornemmelsen af, at der kom unge fra hele byen. Derfor blev den ambitiøse målsætning for de to store fester, der blev arrangeret i UTM regi, at de skulle tiltrække unge fra hele Rødovre.

1. fest – regn, optimisme og hårdt arbejde - Den første fest, vi arrangerede, var en éndagsfestival i boligområdet. UTM planlagde den sammen med den lokale avis, og de unge var med i et langstrakt forløb på omkring ni måneder. I denne periode deltog de i alle faser fra formulering af koncept og udformning af ansøgninger om økonomisk støtte til planlægning og afholdelse af dagen.

Det blev besluttet, at programmet skulle stykkes sammen, så det om dagen henvendte sig til børn og voksne, og om aftenen til unge. Vi valgte at afholde dagen den sidste lørdag i sommerferien, og vi kaldte den for Rødovre Beach Party.

Idéen var at skabe en kunstig strand på en stor fodboldbane midt i boligområdet. Kommunen donerede fem tons sand, som lastbiler læssede af i små bjerge. Derefter fordelte de unge sandet ved hjælp af skovle og trillebøer.

Sandet skulle være ramme om en beachvolleyturnering for unge og voksne. For børnene var der planlagt en skattejagt og en sandslotskonkurrence, mens de voksne og unge spillede fodbold ved siden af. Der var også planlagt forskellige andre indslag som en politisk boksering og en teater- og danseworkshop. Borgmesteren skulle holde en tale. Der skulle være en konkurrence i romaskiner, spoken word i et digtertelt og lokale kunstnere

skulle male et stort strandmaleri. På dagen skulle de unges hjemmeside også lanceres, ligesom forskellige foreninger som spejderne og den lokale fodboldklub deltog med aktiviteter.

Om aftenen skulle festen flyttes over på den nærliggende skole, hvor gymnastiksalen skulle være rammen om en stor fest.

Optakten til dagen var kaotisk, men præget af energi og drive. De unge havde svedt de opgaver ud, som de skulle løse i løbet af ferien. Meget af det sidste praktiske arbejde skulle derfor laves i løbet af de sidste ti dage af deres sommerferie. Det krævede en høj grad af disciplin, organisering og humor at komme i mål med projektet. Heldigvis var det ikke svært at tydeliggøre for de unge, at vi havde travlt, og de gik til opgaven med krum hals.

Jeg uddelegerede ansvar og løste de opgaver, som ingen andre magtede eller havde tid til. Alle knoklede, men en gruppe på 6-7 gymnasiedrenge bar det største læs. De indrettede sig umærkeligt efter hinanden og arbejdede i skiftehold fra klokken ti om morgenen til klokken ni om aftenen. Når nogle forlod mit kontor, trådte andre ind.

Gradvist blev de forskellige indslag arrangeret. Kontoret blev fyldt op med strandlegetøj, skovle, scenelys, forstærkere etc., som blev lejet eller købt. De unge organiserede inddragelsen af deres venner, så de kunne hjælpe dem med at løse forskellige opgaver. I fællesskab fandt vi forskellige typer telte og satte borde og stole op. Vi talte med vagter til aftenens fest, pynkede op på skolen, og ryddede beach volley banen for al det ukrudt, der var vokset frem i løbet af sommeren.

Klokken ti om aftenen, dagen før det gik løs, sad et hold trætte, men glade unge på mit kontor, og spiste pizza. Der var over 1000 medlemmer på vores Facebook-gruppe, og vi var stort set klar til næste dag.

Da vi mødtes tidligt næste morgen, blev alt dog overskygget af, at det regnede. Ikke en let, frisk sommerregn, men kaskader af vand, som blev akkompagneret af en strid blæst, der i flere omgange blæste de telte, der ikke havde underlag, ud på vejen. Vores idéer om sandslotskonkurrencer og en beach volley turnering regnede væk. Og de første mange timer var

vi hele tiden et skridt efter os selv, fordi vi blev nødt til at justere dagens program til de nye omstændigheder.

Senere brød solen dog igennem, og folk bevægede sig ud af teltene. Børn troppede op med deres forældre i hånden, og nogle af de planlagte indslag blev afviklet med stor succes. Børnene var glade for teaterworkshoppen, og der udviklede sig en god politisk boksekamp for de voksne. Fodboldturneringen kom lidt i gang, og både børn og voksne var glade for ro konkurrencen.

Aftenens program fik et lignende forløb. Den fik en lidt kaotisk start, hvor vi blandt andet havde problemer med strømmen, og med et band/DJ program, som ikke levede op til forventningerne. Dansegulvet lå halvøde hen, og mange unge forlod festen fem minutter efter, de var kommet.

Efter nogle timer løftede stemningen sig dog. En ny DJ fik fat i publikum, og der ankom store grupper af unge i festhumør. Og i løbet af ganske kort tid var der 200-300 unge og trængsel på dansegulvet.

2. fest – god stemning, professionelle rammer og mentalt overskud

De mange erfaringer fra Beach Party tog kernen af projektgruppen med, da de året efter afholdt en endnu større fest. På initiativ af én af de ældste i gruppen, som udelukkende bestod af drenge, kontaktede vi Viften - det lokale spillested og kulturhus.

Viften havde ikke afholdt en ungdomsfest i 12-13 år, fordi disse altid endte i ballade. Nu indvilligede de i at holde et møde med os og snakke om muligheden for at holde én igen. En gruppe af entusiastiske unge talte godt for deres sag, og da vi fortalte Viften, at vi året før havde afholdt en stor ungdomsfest uden ballade, blev de mere positivt stemt. De unges entusiasme og forklaring om, at de hen-vendte sig til alle unge i Rødovre, hjalp også ideen på vej. Og da jeg gav garanti for, at UTM var ansvarlig for alt, inklusive økonomien i festen, var vejen banet for at finde en dato. Og da stedet først havde indvilliget, gav de os megen hjælp med på vejen.

Viften tilbød helt andre rammer end de unge havde prøvet året før, og der var mulighed for at hæve festen op på et mere professionelt plan. Viften havde en produktionsleder, lys- og lydfolk, og en bemanded bar,

der kunne løse mange praktiske opgaver for os. Disse ting skulle de unge derfor "blot" tage en masse beslutninger omkring, og flere af dem fremhævede, hvor enkelt de syntes, det var. Denne fornemmelse bundede dels i deres erfaringer fra det meget hårde arbejde året før og i, at de ansatte i Viften var oprigtigt indstillet på at arbejde sammen med de unge og lytte til deres ønsker. Det gjorde samarbejdet enkelt og behageligt.

I løbet af en periode på cirka tre måneder stablede de unge festen på benene. De samlede unge DJ's fra byen til at spille, og fandt unge fra byen, som kunne lave ekstra lysshows. De forholdt sig til spørgsmål om alkoholudskænkning, rygeindhegninger, vagter, tidsplaner og anden logistik. De arrangerede at vise filmen, vi havde lavet i UTM først på aftenen, inden festen. De lavede PR. Og da det gik op for drengene, at de ingen idé havde om, hvordan stedet skulle pyntes, samlede de et hold af piger fra gymnasiet, som overtog opgaven, og blev en integreret del af teamet.

Festen blev en kæmpe succes. Viften var pakket med mennesker, og over 600 mennesker var igennem tælleapparaterne. De fleste var ganske unge - aldersgrænsen var 15 år - og der kom så mange fra alle dele af byen, at vi endda endte med et økonomisk overskud. Vigtigst af alt var dog, at der ikke var nogen ballade. Ingen slåskampe, og kun ganske få blev smidt ud, fordi de var for fulde eller opførte sig upassende. Måske fordi alle - også de hårde drenge - følte sig velkomne, og blev mødt i døren af unge, de kendte, og dygtige, afslappede vagter.

Samarbejde på tværs af institutionelle skel - Begge arrangementer blev kun mulige igennem samarbejde med mange andre institutioner i Rødovre.

Den lokale avis havde en meget stor aktie i begge arrangementer især i det første, som den også var idéophavsmand til. De unge i avisens ungdomsredaktion og de unge i UTM supplerede hinanden godt, og samarbejdet skabte den udfordrende dynamik, som blev beskrevet i begyndelsen af denne fortælling. Avisens redaktør var med i projektgruppen, og han skabte god stemning og tro blandt de unge på, at projektet kunne lykkes. Han så byen som en helhed og havde mange kontakter blandt høj og lav, som de unge nød godt af. Derudover var han en dygtig kommunikator, og festen fik megen omtale.

En anden afgørende samarbejdspartner var kommunen. Forskellige kommunale puljer støttede endagsfestivalen økonomisk og borgmesteren mødte op og holdt tale. De ansatte i teknisk forvaltning leverede overskudssand fra deres kommunale institutioner til den kunstige strand, kvit og frit - en udgiftspost, der ellers ville have kostet os meget store summer.

På samme måde kunne den anden fest ikke være blevet afholdt, hvis ikke Viften – det kommunale kulturhus - havde åbnet dørene for de unge, på trods af de dårlige erfaringer de mange år tidligere havde haft. Derudover lyttede de ansatte oprigtigt til de unge, og gav dem meget stor reel indflydelse på festen.

Det brede samarbejde med institutioner uden for boligområdet lå i tråd med den måde, andre arrangementer også kom i stand på. Som beskrevet i nogle af de andre fortællinger samarbejdede UTM blandt andre med det lokale gymnasium og Rødovre Centrum. Vi afholdt samarbejdsprojekter med tre folkeskoler og havde en masse små samarbejder med organisationer og foreninger. Vi lånte for eksempel alt fra fodbolde til staffelier overalt i byen.

Samarbejderne på tværs af institutionelle skel havde mange positive effekter. Først og fremmest lykkedes det at lave projekter og arrangementer, som UTM aldrig kunne have løftet alene.

Derudover tilførte samarbejdspartnerne forskellige typer af ressourcer og arbejdsmetoder. Det betød blandt andet, at de unge lærte at samarbejde med forskellige typer af samarbejdspartnere. Nogle af de unge fik adgang til steder, de ellers aldrig kom, som for eksempel Viften. Og de erfarede, hvor mange der ønskede at samarbejde med dem, hvis de arbejdede seriøst og præsenterede deres projekt på en positiv måde.

De brede samarbejdsflader på tværs af byen betød også, at jeg fik et bredere indblik i forskellige fora i de unges liv, som jeg kunne bruge, når jeg skulle planlægge projekter. Det betød også, at der blev skabt bedre sammenhæng imellem boligområde og skoleliv.

Endelig havde det brede samarbejde den positive effekt, at unge, som ikke boede i Kærene/Bybjerget, blev en naturlig del af projektet, hvilket var vigtigt i forhold til at lave de udfordrende fællesskaber, jeg beskrev i begyndelsen af kapitlet.

Anbefalinger

Udfordr de unges sociale kompetencer, og forsøg at skabe brede fællesskaber, som rækker ud over boligområdet. Det betaler sig.

Arbejd på tværs af institutionelle skel og skab samarbejder, hvor du kan.

Unge tidshorisont er kortere end din. Husk det, når I skal planlægge store arrangementer.

6. De ressourcestærke viser vejen

– om udvikling og social eksklusion

Et grundlæggende element i UTM var at mange projekter var ungedrevne, og at barren i disse projekter var sat forholdsvist højt. I skoleprojekterne indgik alle typer af unge, og mindre ressourcestærke unge deltog også i andre projekter. Men i mange, og særligt i tilspidsede situationer, var det ressourcestærke unge, som viste vejen og bar projekter igennem. Mange af disse unge havde vanskelige personlige og familiemæssige problemstillinger tæt inde på livet, men havde alligevel overskud til at tilføre projektet idéer, liv og energi. At de bredeste skuldre skulle bære de tungeste læs var en prioritering i et projekt, som opbyggede nye tiltag for unge. Og det skabte udvikling, men også dilemmaer omkring social eksklusion.

Socialt kompetente unge - Når de unge i UTM skulle bære projekter igennem, blev der stillet mange krav til dem om at være socialt kompetente. Udover udfordringen i at skulle samarbejde med andre unge, som blev beskrevet i forrige kapitel, blev de også udfordret i mødet med repræsentanter fra andre generationer og/eller sociale lag. Det kunne være beboere, beboerdemokrater, samarbejdspartnere, kommunalt ansatte eller lokalpolitikere. Til sådanne møder oplevede de unge ofte et andet sprogbrug og andre værdier, end de var vant til. Somme tider blev de også mødt med fordomme om, hvem de var, og de fik i udgangspunktet ofte rollen som "underdog". I hvert fald til at begynde med. Derfor krævede det en stor portion overskud og selvtillid for de unge at gå ind til de møder med et åbent sind og opføre sig som værdige ambassadører for ungegruppen.

Alt i alt blev der stillet store krav til, at de unge, som indgik i projektgrupperne, havde sociale kompetencer og et vist mentalt overskud. Det var der heldigvis mange, som havde. Og de havde også lyst til at sætte disse kompetencer i spil. De høje krav skabte imidlertid også til tider dilemmaer omkring social eksklusion, når unge med mindre overskud ville være en del af projektgrupperne.

"Kommer du videre eller er du stuck?" – udskilning i ungegruppen

Som projektleder eksperimenterede jeg med i hvilke situationer, i hvilken udstrækning og under hvilke omstændigheder, jeg kunne skabe plads til unge, som ikke havde så meget overskud eller social kompetence.

Dette gjorde jeg primært, fordi jeg ønskede at skabe social inklusion i så høj

grad, som det var muligt, og fordi jeg så, at flere unge overraskede positivt under de rette omstændigheder.

Samtidig befandt de unge sig på et sårbart tidspunkt i deres liv, hvor der skete en generel udskilning, som jeg gerne ville modvirke i det omfang, jeg kunne. Mens forskellene mellem de ressourcestærke og de mindre ressourcestærke havde vist sig mange gange i løbet af børnehavne- og folkeskoleårene, markeredes det med overgangen til ungdomsuddannelserne for første gang for alvor, hvem der kunne klare sig, og hvem der havde rigtig svært ved det. Kommer du videre, eller er du stuck? Den problemstilling fyldte utrolig meget i mange unges liv. De var nervøse for at blive sorteret fra og ikke komme videre i deres liv.

Nogle af dem, der oplevede denne situation som særlig kritisk, havde svært ved at håndtere, at de også kunne blive sorteret fra i en UTM sammenhæng. Efter de første begyndervanskeligheder var UTM blevet et projekt, som gav unge status, oplevelser og kompetencer. Kompetencer, som de unge kunne tage med i andre sammenhænge, og som efter deres egne udsagn gjorde dem bedre rustet til at komme videre i livet. Det betød, at projektet var eftertragtet. Og selv om jeg prøvede at skabe rum til forskellige typer af unge, opstod der også situationer, hvor jeg måtte ekskludere unge. Det resulterede i et par tilfælde i, at de forsøgte at tiltvinge sig adgang ved at gate-crashe projektet. Dette skete for eksempel en mørk aften i februar.

En gruppe på fem unge sidder på mit kontor for at se udvalgte bidder fra en dokumentarfilm, de er ved at lave om sig selv sammen med professionelle filmfolk fra C:ntact Fondet. De fem havde alle haft deres personlige kampe med at gennemføre projektet. Nogle var generte, andre ikke vant til at arbejde disciplineret eller til at forberede sig og arbejde koncentreret. Og et par stykker i gruppen var enige om, at dokumentarfilm var film, som de kun kunne holde sig vågne til at se, hvis de selv var med. Alligevel havde de alle fem gennemført forløbet med succes. De havde udfordret sig selv i en proces, som de ikke kendte resultatet af på forhånd, og de havde været dygtige til at navigere i forhold til de anderledes sociale normer og ordforråd, filmfolkene havde. Nu er de stolte og spændte på at se nogle færdigklippede scener, og de griner og joker med hinanden om, hvordan de kommer til at se ud på film.

Mohammed, som er ven med én af drengene fra filmen, kommer ind for at låne sin vens telefon. Måske er han også lidt nysgerrig efter at finde ud af, hvad vi skal lave. Igennem et års tid har Mohammed stået i periferien og set på, når vi har lavet projekter, men aldrig taget skridtet til at være en del af fællesskabet, selvom jeg i begyndelsen opfordrede ham til det. Han har flere gange givet udtryk for, at han ikke helt forstod, hvad vi lavede, og hvorfor, og det er blevet mindre og mindre aktuelt at inddrage ham. Her først i februar er han ved at blive smidt ud af skolen, og det ser ud som om, han ikke får sin niende klasses eksamen. Han er også begyndt at lave kriminalitet. Nu vil han, som så ofte før, se på, når vi arbejder. Lige præcis den dag kan det imidlertid ikke lade sig gøre. De fem unge har ladet hinanden optage sig i meget personlige situationer, og denne mandag er første gang, de skal se det, og sige, hvis der er scener, de ikke vil have med i filmen.

Det har Mohammed imidlertid svært ved at forstå. "Kan jeg ikke bare sidde herovre stille og roligt og kigge på hvad I laver?", spørger han. Han lover igen, at han ikke vil forstyrre, og han siger, at han ikke forstår, at det skulle være noget særligt at se film. Min diskussion med Mohammed generer de andre unge, og én af drengene bliver så provokeret, at han siger "Du er jo kun ude på at stjæle alt herinde alligevel. Det er det, du kan", og så er de to ved at komme op at slås. Til sidst lykkes det at skille de to ad, Mohammed går, og vi kan endelig se film.

Lyset bliver slukket i det lille lokale, og stolene bliver nødt til at stå så tæt, at vi alle sidder en armlængde fra hinanden. Nogle af de unge flytter rundt på stolen i nervøsitet, og de skiftevis læner sig op ad hinanden og trækker sig væk. De er dybt koncentrerede. Når der kommer en følsom scene på skærmen, er der helt stille, og når der kommer en sjov scene, bliver der grinet højt, kommenteret og rost. Efter et stykke tid stimler en lille gruppe på tre drenge sammen lige udenfor vinduet. Én af dem er Mohammed. Han stiller sig helt hen til vinduet og begynder at banke på det. Først stille, og så voldsommere. Pigen i lokalet ignorerer ham og opfordrer os andre til at gøre det samme. Én af drengene sidder på nåle, fordi han har lyst til at gå ud at slås med ham, én er lidt skræmt og Mohammeds ven, der sidder indenfor, lover undskyldende, at han går ud og stopper ham, hvis han fortsætter. Da jeg går hen til vinduet og spørger Mohammed, hvad der er med ham, råber han, "Jeg vil også have noget at lave."

Kontrasten mellem de unge i filmprojektet og Mohammed er ikke svær at få øje på. De fem i filmprojektet havde klareret eller ville klare overgangen fra folkeskolen til en ungdomsuddannelse, og de havde sociale kompetencer, som gjorde dem i stand til at fungere i forskellige sociale sammenhænge. Nu sad de sammen med udsigten til at lykkes med et fælles projekt. Mohammed derimod havde en dårligt fungerende hverdag med store problemer i skolen, kriminalitet og udsigten til, at han ikke fik den adgangsbillet, som skulle sende ham videre i systemet. Og oplevelsen af at blive ekskluderet fra fællesskabet og den gode stemning var da også mere, end han kunne klare.

I Mohammeds tilfælde satte kommunen – blandt andet efter pres fra os – en anden indsats i gang. En indsats hvor projektindholdet var mindre krævende og mere velkendt for ham, og hvor der var flere ressourcer specifikt til ham. Projektet måtte dog opgives, fordi det ikke fungerede. I stedet fortsatte Mohammed med at komme i den lokale ungdomsklub. Han forblev også i periferien af vores projekter. I nogle situationer iagttog han det, der foregik, og prøvede at aflure de koder, de unge brugte i deres samvær med hinanden. Af og til snakkede han med mig om det undervejs. I andre situationer deltog han. Med tiden blev hans situation dog vanskeligere. Han lavede mere og mere kriminalitet, og de sociale myndigheder havde ikke held med at iværksætte tiltag, som kunne indfange ham.

Udvikling blandt ressourcestærke unge - Parallelt med denne udvikling hos Mohammed blev flere og flere ressourcestærke drenge og piger inddraget i UTM. De diskuterede med hinanden og lavede arrangementer for andre unge i området. De præsenterede deres projekter i stadig bredere fora, hvor de fik megen anerkendelse, og de viste, at det var interessant og meningsfuldt at engagere sig i sit område som ung.

Polariseringen imellem unge oplevede jeg som meget problematisk. Samtidig var det tydeligt, at der var stor forskel på omgangsformen blandt ressourcestærke unge og udafreagerende unge med sociale problemer. Selv om de ressourcestærke unge var tolerante, opstod der situationer, hvor de ønskede og havde brug for at være i deres eget fællesskab præget af deres egne normer og omgangstone. Og det var også nødvendigt for mig at holde fast i, at UTM var et projekt, som skulle rykke ved en social dynamik, og

ikke et socialpædagogisk initiativ. Formålet var at formidle ungegrup-
pens synspunkter og forbedre rammerne for unges indflydelse i området.
Dette lå også i naturlig forlængelse af, at jeg var antropolog og ikke
socialpædagog.

Anbefalinger

Prøv at skabe rum til forskellige typer af unge.

*Forsøg at inkludere udadreagerende i de resourcestærkes fællesskaber.
Find alles ressourcer.*

Vær også indstillet på, at samarbejde imellem unge med udadreagerende adfærd og resourcestærke unge ikke altid er muligt.

7. "Out of Place"

– om nydanske teenagedrenge i boligområdets offentlige rum

En tidlig oktoberaften viste Wasim, en dreng på 16 år, mig rundt i Kærene. Jeg havde været ansat i et par måneder, og området var stadig relativt nyt territorium for mig. Igennem vennen til en lokaljournalist fra Rødovre havde jeg fået telefonnummeret til Wasim, som straks sagde ja til at vise mig rundt i kvarteret, da jeg spurgte ham i telefonen. Han foreslog, at vi skulle mødes foran Netto klokken halv seks. Netto ligger ved indgangen til Kærene, hvor der er samlet en lille række af butikker.

Netto er den mest besøgte af butikkerne, og senere i projektet ville jeg med jævne mellemrum kunne genkende ældre elever fra folkeskolen på den anden side af vejen, når de hentede snacks i frikvarteret, eller beboere fra området, som købte ind. Jeg ville også have fundet ud af, at den lokale pizza- og shawarmabar tiltrak unge fra hele den sydlige del af Rødovre, og at det var et uomgængeligt forårstegn, når fortovet foran kiosken ved siden af blev befolket af unge. Et par unge drenge ville sidde på en lille sort plastickasse uden for indgangen, hvor kiosken opbevarer vejsalt og gamle aviser, og andre unge ville stå rundt om eller sidde på det lille rækværk ved siden af busken, som løber parallelt med det smalle fortov.

Jeg ville have set, at mødestedet nogle gange var så populært, at fortovet næsten var blokeret. Og jeg ville have hørt fra drengene, at de stod netop her, fordi de havde nem adgang til mad og sodavand, overblik over, hvem der kom ud og ind af Kærene ad hovedvejen samt at de, som boede i højhuset ved siden af, kunne overskue, hvem af deres venner, som var samlet ved blot at kigge ud ad vinduet. Jeg ville også have iagttaget dem se på pigerne, som gik hjem fra skole, og set dem hænge ud, småslås for sjov, snakke eller blot hygge sig i solen uden at sige så meget.

Men alt det vidste jeg endnu ikke, da Wasim viste mig rundt i kvarteret om efteråret. På den timelange tur viste han mig forskellige dele af området og fortalte om steder, som betød noget særligt for ham. Vi stoppede ved den lille SFO, han havde gået i som barn, og den legeplads, han og vennerne havde hængt ud på dengang, og jeg hørte lidt om at være barn i området. Han fortalte mig om sin tid på den lokale folkeskole, da vi gik forbi den, og vi gik ad en smutvej, han kendte, til gymnasiet, hvor han gik, da han fortalte mig om, hvordan nogle af vennerne fra området var i fængsel, og om hvordan han aldrig kunne forestille sig at flytte ud af

Kærene. Senere kom vi forbi ungdomsklubbens heste, og da jeg undrede mig over, hvorfor der ikke var drenge, der red, fortalte han med tålmodighed i stemmen, at det jo ikke var godt for deres machoimage. Med tiden fandt jeg da også ud af, at det tætteste drenge kom på hestene, var når nogle af dem sad under halvtaget umiddelbart op ad hestestaldene og røg vandpibe.

Wasim talte meget om multibanen, hvor kvarterets drenge spillede fodbold. Banen fik sit navn af, at man kunne spille forskellige sportsgrene på banen, særligt fodbold, basket og hockey. Fodbold var det mest populære – ligesom det var tilfældet i resten af Rødovre. Banen lå ikke langt fra kiosken, og da jeg bukkede mig godt ned, kunne jeg kravle efter Wasim ind igennem det én meter høje hul i siden af hegnet og komme ind på den lille asfaltbane. Hegnet stoppede fodbolde i at trille ud på en mindre vej ved siden af, eller ind i den lille samling træer, som havde efterladt et tykt lag blade på banen.

I løbet af den næste tid ville jeg komme til at forstå, at banen var dér, drenge og unge mænd fra kvarteret med hang til fodbold mødtes. Der var også piger, voksne og små børn, som med jævne mellemrum brugte banen, men flere generationer af drenge havde tilbragt hele dage og aftener dér, siden den blev bygget i midten af 1990'erne.

Multibanen var naturligvis ikke det eneste sted, drengene mødtes, når de opholdt sig i boligområdet. Nogle gik i den lokale fodboldklub, og andre kom i ungdomsklubben. Jeg iagttog dog mange, særligt drenge imellem tretten og sytten år, som opholdt sig meget udenfor. Da jeg engang spurgte én af dem, hvorfor de var så meget udenfor i stedet for at være derhjemme, svarede han, at drenge jo godt kunne lide at lave ting, som krævede lidt plads og hvor man bevægede sig, og derfor var det sjovere for dem at være udenfor. Mange boede også i mindre lejligheder med store familier. Tre/fire værelses lejligheder med forældre og fire børn levner ikke megen plads til at være sammen med sine venner uden voksnes tilstedeværelse, og i stedet gik de udenfor. De stillede sig ofte steder, der egentlig ikke var et defineret opholdssted, men nærmere et gennemgangssted; som fortovet foran kiosken eller et cykelskur i en skolegård. I en periode gjorde de så det til deres mødested. Nogle gange hørte jeg også fra driftspersonalet, at der var unge, som sad i kældrene og snakkede og røg cigaretter.

Multibanen var i højere grad et decideret opholdssted, fordi den var rammen om sportsaktiviteter. Nogle gange havde de unge aftalt at mødes dér i forvejen for at spille, og nogle gange overhørte jeg dem organisere en minifodboldturnering på et øjeblik ved at sende SMS'er til deres venner. Det var ikke kun nære venner, der så hinanden hver dag, som spillede sammen, men en stor gruppe af drenge, som var forbundet igennem netværk.

Multibanen var da også ét af de steder, hvor teenagedrenge var mest synlige i området. I sommerferien blev den et særlig vigtigt sted for de drenge, som ikke rejste på sommerferie, og derfor fik meget fritid. Én af de drenge, som spiller meget fodbold, fortalte mig en augustdag glad om, hvor hyggelig sommeren på banen havde været. De havde organiseret deres egne små stævner. Der kunne kun være ti på banen ad gangen, men de havde omdannet banen til et lille ministadion ved at hente stole fra genbrugsstationen, så de kunne skiftes til at sidde ned, mens de andre spillede. De havde parkeret nogle biler så tæt på, at de kunne høre musik igennem de åbne døre, og de havde stillet vandpiber op, så de kunne ryge noget æbletobak i pauserne. De havde også lavet en lille bålplads, så de kunne tænde et lille bål om aftenen. De, der ikke havde været på sommerferie, havde nærmest levet på banen. Det var et sted, hvor de lavede noget, de syntes var sjovt, sammen med folk de godt kunne lide. De hørte den musik, der appellerede til dem, og spiste mad, som de satte pris på.

Denne indtagelse af banen var en kilde til irritation for nogle ældre beboere på grund af den støj, som fulgte med. Men samtidig var banen et sted udenfor, hvor drengene kunne være mange sammen uden at vække voldsom opsigt eller utryghed. Omkring banen forventede de fleste forbi-passerende nemlig, at der var en stor gruppe unge, som spillede fodbold, og når støjniveauet ikke var for højt, og drengene ikke stod helt ud på vejen, reagerede forbi-passerende normalt ikke synderligt på sammenstimlingen. Derfor kom mange af drengene til at føle et tilhørsforhold til banen, og det blev et sted i det offentlige rum, hvor de følte sig afslappede og hjemme.

Anbefalinger

Identificér de områder, som er vigtige for unge, og det liv, der leves dér.

Skab samlingspunkter for unge, hvor de føler sig hjemme, og hvor det virker naturligt, at de mødes i store grupper. På den måde bliver forbipasserende også mindre utrygge ved en sammenstimling af unge.

Identificér og forhold dig til eventuelle interessekonflikter imellem unge og ældre eller imellem forskellige grupper af unge, så du kan arbejde på at bygge bro imellem dem.

8. "Min nabo er min fjende"

– om mistillid mellem generationerne som en barriere for inddragelse

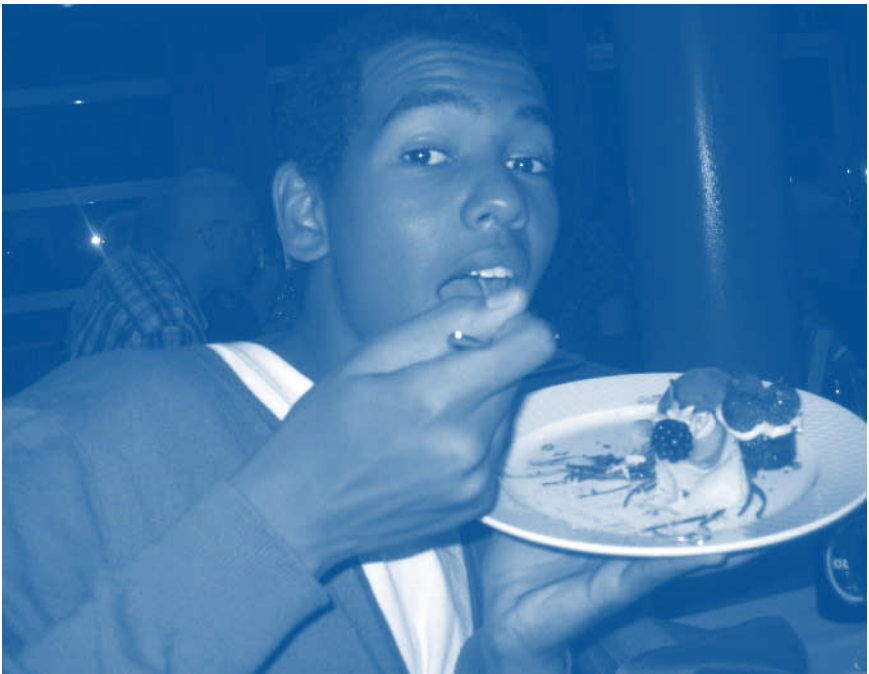
Det er sensommer, og aftenene er begyndt at blive en smule koldere men er stadig lyse. En gruppe nydanske drenge er begyndt at mødes på en legeplads midt i bebyggelsen. De hænger ud, snakker og kører på en knallert, som larmer og generer beboerne i husene tæt på. Jeg bliver opmærksom på det, da en midaldrende gammeldansk kvinde ophidset og lettet fortæller mig, at politiet var blevet involveret: "Jeg ringede til dem for nogle dage siden, og i forgårs kom de heldigvis. To betjente. Jeg så fra vinduet, at de gik hen til de unge fra hver sin side, så de ikke kunne løbe væk og den ene, en kvindelig betjent, talte med dem. De unge havde hættestrøjer på og hætterne oppe om ørerne. Hun fik dem til at tage dem ned. Jeg ved ikke, hvad hun ellers sagde, men i går aftes var de unge ikke på legepladsen, så det har hjulpet."

Da jeg spurgte, om hun selv havde prøvet at tale med dem, sagde hun, at det havde hun overvejet. Hendes mand havde dog fortalt hende, at det ikke var nogen god idé, fordi de unge måske kendte deres datter og eventuelt ville hævne sig på hende. Det fik mig til at spørge kvinden, om hun kendte de unge og vidste, at de var aggressive. Kvinden svarede, at hun aldrig havde set dem før, og at hun troede, de kom fra et andet bolig-selskab.

Et års tid forinden havde jeg en næsten parallel oplevelse blandt unge fra boligområdet. Som respons på den, i mine øjne, overdrevne usikkerhed, der var blandt ældre over for unge, havde jeg opsøgt to lærere fra 8. klasse-trin på den nærliggende folkeskole. Sammen havde vi iværksat et projekt, som skulle skabe kontakt imellem 8.klasses elever og personer fra ældre generationer. Idéen var, at eleverne skulle interviewe deres naboer og en kendt person i Rødovre om deres oplevelse af og visioner for deres by. Det, de ældre fortalte, skulle eleverne skrive artikler om, tegne og tage billeder af.

Da eleverne skulle interviewe, dukkede der imidlertid en forhindring op. Mens det var forholdsvis enkelt for eleverne at opsøge en person, der var kendt i Rødovre, og som de ikke kendte personligt, gik mange i baglås over at skulle interviewe deres nabo. Forbeholdene bundede i følelser, som strakte sig fra almindelig generthed til fundamental utryghed.

"Hvorfor skulle han ville snakke med mig – han er jo voksen?," sagde én

om sin nabo. Særligt nydanske drenge fra almene boligområder udtrykte skepsis og sagde, at deres naboer var racister, så der ville ikke komme noget godt ud af, at de opsøgte dem. ”Jeg tror ikke, det her projekt er en god idé, for jeg tror, min nabo hader mig”, sagde én. En anden konstaterede tørt: ”Min nabo er min fjende”.

Graden af usikkerhed og utryghed imellem generationerne overraskede mig, og jeg så den mentale afstand mellem unge og voksne som en afgørende forhindring for, at unge kunne inddrages i en reel udvikling af deres boligområde. Hvis voksne mennesker var nervøse for at henvende sig til unge, som kørte på larmende knallerter, og blev utrygge ved sammenstimlingen af unge på gaden, var vilkårene for dialog ikke optimale. At unge samtidig – og måske lidt mere overraskende – også oplevede utryghed over for ældre generationer, gjorde det endnu vanskeligere. I løbet af projektet opstod der imidlertid forskellige situationer, hvor afstanden imellem unge og voksne/ældre blev minimeret og forståelsen øget. Dette skete blandt andet igennem de produkter, unge lavede og præsenterede for voksne, som jeg beskrev i kapitel fire. Men det skete også igennem personlige møder i forbindelse med projektet. Her fungerede jeg ofte som et guidende bindeled i den indledende fase. Jeg vil beskrive to situationer, hvor unge og voksne/ældre mødtes på en konstruktiv måde, nemlig i forbindelse med interviewprojektet i 8. klasse og i forbindelse med et afdelingsmøde .

Dialog i interviewprojekt - I løbet af interviewprojektet brugte jeg og de to unge, som assisterede mig, lang tid på at forklare, hvorfor det var vigtigt, at de unge opsøgte naboer, der var ældre end dem selv. Det var nødvendigt at presse på i forhold til mange af eleverne for at få dem til at bryde den fornemmelse af utryghed, de følte over for deres naboer. Samtidig skulle de tilbydes alternative løsninger på, hvordan interviewene kunne foregå, så de bedre kunne overskue situationen. Disse fandt vi ofte i fællesskab, og nogle interviewede en underbo i stedet for en nabo, og andre tog en klassekammerat med til interviewet. Af og til fandt elever også selv alternative løsninger i situationen. Én lavede interviewet i svalegangen i stedet for at komme ind hos naboen, og andre skrev små breve til naboerne, så de var forberedte på, at de unge senere kom og interviewede dem.

Elevernes mod blev i de fleste situationer belønnet. Mange fortalte efterfølgende, at de syntes, interviewene var gået overraskende godt og var enkle og hyggelige at lave. Der var også flere ældre, som henvendte sig til mig og fortalte, at de havde haft en rigtig god oplevelse med at blive interviewet af de unge. I nogle tilfælde hørte jeg fra midaldrende naboer, at de ikke havde haft kontakt med de unge, efter disse var blevet teenagere, selv om de havde kendt dem ganske godt, mens de var børn. Derfor var naboerne glade for at have fået en naturlig lejlighed til at genopfriske forbindelsen til de unge.

Dialog på afdelingsmøde - Et andet eksempel på dialog skete i forbindelse med et afdelingsmøde. Afdelingsmødet fandt sted på et tidspunkt, hvor kommunen havde givet tilsagn om penge til renovering af multibanen samt installation af lys. Renoveringen stod lige for at gå i gang, da der opstod en uforudset konflikt. En ældre mand, der for nylig var gået på efterløn og derfor opholdt sig langt mere hjemme på altanen end tidligere, sendte et forslag til boligforeningens bestyrelse om, at multibanen skulle flyttes ud af området, og at der skulle laves parkeringspladser i stedet. Forslagsstilleren mente, at der var for meget larm på banen, for mange mennesker omkring den, og at der var brug for parkeringspladserne. Derudover var hans to børnebørn, der var kommet på besøg, blevet smidt væk fra banen af nogle større drenge. Alt dette satte han til diskussion på boligafdelingens afdelingsmøde.

Afdelingsmødet lå midt i ramadanen og startede klokken syv. Åbningen, hvor de fastende igen måtte spise og drikke, faldt toogtyve minutter over syv. Det gjorde det ekstra svært for drengene at lokke deres forældre, som i øvrigt ikke deltog i beboerdemokratiske møder, af sted til mødet, så de kunne stemme imod forslaget. I stedet blev løsningen, at jeg overtalte Omair, som var ansat som assistent, til at møde op som almindelig beboer, og kommentere på forslaget, og at jeg lovede at gå med og forklare, hvis der var noget, han var i tvivl om.

Omair forsøgte at få nogle af sine venner med. De fleste af dem, han kendte fra området, vidste ingenting om beboerdemokrati. De havde en meget tåget fornemmelse af, hvad en afdelingsbestyrelse lavede og kunne ikke gennemskue, hvordan kommune og boligafdeling spillede sammen. For at gøre det mere overskueligt for sig selv, kaldte de alle de forskellige instanser for "kommunen".

Udover at afdelingsmøder var ukendt territorium for de unge, var mange af Omairs venner praktiserende muslimer. Det var svært at lokke dem med til deres første møde, når det samtidig skulle konkurrere med mad og drikke for første gang i tolv timer. Fem minutter i syv stod der dog én af hans venner, Blent. Da Omair fulgte med ham hen til indskrivningen, viste det sig dog, at han ikke boede i det rigtige boligselskab. Omair og Blent mente ikke, det burde gøre nogen forskel, hvilket boligselskab, Blent boede i, så længe han boede i Kærene og brugte banen. Efter lang tids parlamentering med indskriverne, som mente, at drengene prøvede at snyde sig ind, accepterede drengene dog, da jeg forklarede dem proceduren, og Omair ringede efter en anden ven. "Han bor lige ved siden af mig, så han kan i hvert fald komme ind", sagde Omair. "Du skal ned på det der nye sted på hjørnet (beboerhuset), hvor der er nogle, der skal have en slags møde om multibanen (afdelingsmøde)", sagde han til Ali, da han ringede til ham.

Ali kom og satte sig ved siden af Omair og mig på bagerste række. Bortset fra et dansk-pakistansk medlem af afdelingsbestyrelsen var alle andre i rummet gammeldanske. Der sad et par yngre kvinder i trediverne, men ellers var deltagerne mindst femogtyve år ældre end de to drenge. Drengene var urolige og kørte lidt rundt på stolene.

Første del af mødet handlede om budgetter og bestyrelsens beretning, og drengene og jeg forsøgte at følge med i de uddelte papirer. Ingen af os havde det store held med det. Kløkken 19.22 tog Omair nogle medbragte dadler op af tasken, og jeg hentede vand til ham og Ali, så de under diskussionen om antennebidrag sammen kunne bryde fasten.

Efter en indlagt pause kom vi endelig til forslaget om flytning af multibanen. Manden, der stillede forslaget, viste billeder af drengenes ministadion om sommeren. Man så stolene rundt om multibanen, tomme pizzabakker og sølvpapirsrester, drengene havde efterladt, og rester fra et lille bål de havde lavet, ganske tæt på træerne bag banen. Han fortalte også om biler, der var parkeret uhensigtsmæssigt, og om den høje musik derfra.

Omair og Ali græmmede sig, da billederne blev vist. Men efterhånden som manden fortsatte sin kritik i en hård tone, blev de i stedet sure.

Særligt da manden sagde, at banen misbruges i det daglige. "Vi misbruger ikke banen, vi bruger den", hviskede Omair vredt.

Da mandens præsentation var færdig og ordet blev frit, sagde en ældre dame, at hun nød jubelskrigene fra banen, fordi hun syntes, de var så livsbekræftende. "Så må du sgu tage højt ud af ørerne", lød det fra en ældre herre, som absolut ikke var enig med hende. "Hov, hov, nu skal vi beholde den gode tone", sagde en af de yngre kvinder på rækken foran os i forsøget på at stoppe den lidt aggressive stemning, der var ved at opstå.

Så fik Omair ordet. Han præsenterede sig som den, der arbejdede med at få lys på banen, og sagde, at han kunne forstå på diskussionen, at det ikke var alle i salen, der var tilfredse med den måde, han og hans venner brugte banen på, og at det selvfølgelig ikke var så godt. Han sagde, at drengene i området var meget glade for banen, som var deres mødested, og at de så frem til, at der endelig kom lys på banen efter så mange år. Han tilbød at tale med sine venner og anstrenge sig for at løse de problemer, der blev påpeget, så godt han kunne. Han sagde, at der selvfølgelig kom noget larm, når drenge gik til den på en fodboldbane, og at der var et naturligt pladsproblem, fordi der kun kunne være ti på banen af gangen. Alle vidste, at der boede langt flere drenge i området end ti. Men bilerne, der var uhensigtsmæssigt placeret, og den høje musik, var problemer der kunne løses, mente han. Ligeså med affaldet efter sommerturneringerne.

Efter Omairs indlæg faldt diskussionen til ro. De yngre kvinder fortalte, at de var nervøse for at påkøre en dreng, når de skulle køre forbi banen om aftenen i halvmørket, fordi nogle af drengene stod i vejsiden og andre sagde, at de hellere ville i dialog med drengene end lukke banen. Forslagsstilleren var skeptisk i forhold til, om Omair kunne løse problemet, men var dog positivt indstillet over for, at der kunne komme en løsning på nogle af de problemer, han oplevede.

Da forslaget kom til afstemning, stemte tolv ud af enogtres stemmer for at flytte multibanen. Bagefter kom en midaldrende kvinde hen og slog Omair hårdt på skulderen og nærmest råbte, "Du er fandme en mand", til ham, inden hun gik hjem. En anden sagde "Respekt!", da han passerede ham, mens en midaldrende mand alfaderligt sagde "Godt talt, min dreng". Ali var glad og fløj ud af døren hjem til sine forældre, der havde ringet fire

gange, fordi de gerne ville spise sammen med ham og ikke kunne forstå, hvad han dog havde lavet i beboerhuset så længe. Omair sad et stykke tid, fuldstændig overrasket, i en stol og sagde bare "Det var vist godt, jeg ikke gik hjem og spiste, hva'."

Oplevelsen af at få så meget støtte fra andre beboere var uventet for Omair og for de andre drenge, som efterfølgende hørte om mødet. Én af de største gevinster ved mødet og ved at drengene samarbejdede med boligorganisationens lokale afdeling var da også, som én af dem formulerede: "At vi kan se, at det ikke er alle, som er imod os".

Anbefalinger

Vær opmærksom på, at både unge og ældre kan føle utryghed over for andre generationer.

Arbejd på, at mange forskellige slags fællesskaber og samværsformer er anerkendte i området, også de unges.

Skab projekter og iscenesæt situationer, hvor unge og ældre generationer skal samarbejde om noget konkret.

Vær forberedt på at du skal kunne fungere som bindeled, når grupper, der normalt ikke taler sammen, skal samarbejde.

9. Ballademagere eller ressourcepersoner

– om at invitere nydanske drenge til at indtage konstruktive roller

"Vi er en hel gruppe mennesker i Rødovre, AKB, som kommer til at bruge den bane mere efter vi får lys på den. Da der er mange som bevæger sig den forkerte vej, vil det hjælpe dem med at holde sig fra konflikter. Jeg tror personligt, at det vil holde os nydanskere væk fra den beskidte vej at vi har en aktivitet vi kan lide."

Sådan skrev den 16-årige dreng, jeg havde ansat til at hjælpe med at skaffe lys på områdets multibane, da jeg bad ham om skriftligt at argumentere for idéen. Drengen gik i 1. G, og mange af hans venner var også gymnasieelever. Ingen af dem var i en gråzone på vej mod kriminalitet, og i løbet af projektperioden så jeg dem blive studenter og planlægge eller starte på videregående uddannelser. Alligevel var der flere af disse drenge, som, når de mødte mig de første gange, automatisk antog, at jeg lavede et kriminalitetsforebyggende projekt. *"Vi skal holde fodboldturnering for at forhindre kriminalitet"*, sagde én, da vi sammen planlagde en sommerfodboldturnering. Da jeg på et tidspunkt blev introduceret for en ottendeklasse, jeg skulle lave et projekt sammen med, blev jeg også mødt af en dreng, som kendte mig af udseende og råbte: *"SSP, kriminalitet"*, så snart han så mig.

Deres opfattelse af, at jeg, som repræsentant for et gammeldansk officielt Danmark, nødvendigvis måtte arbejde sammen med dem som et led i et kriminalpræventivt projekt, kom naturligvis ikke ud af det blå. Unge midt eller sidst i tyverne fortalte mig, at da de var teenagere, var de eneste interessante projekter, som blev sat i værk i området, projekter, der var målrettet utilpassede unge. *"De fik jo noget ud af at smadre ting"*, var der en kvinde midt i tyverne, der på et tidspunkt forklarede mig. Samtidig var der også nogle drenge, som reelt var på vej ind i eller midt i kriminalitet, og som havde brug for hjælp. Ifølge politiets statistik var de imidlertid i lige så høj grad gammeldanske som nydanske, og gruppen, der lavede decideret kriminalitet, var lille.

Alligevel var trusler om hærværk og uro en jargon, som mange nydanske drenge benyttede sig af, når de ville have "hul igennem" til autoriteter. Jeg stødte især på jargonen i begyndelsen af min ansættelsesperiode, eller når jeg talte med nogle drenge, jeg ikke kendte så godt. Af og til var der naturligvis en dreng, der mente hvad han sagde, når han truede med uro, men jeg hørte også sådanne bemærkninger, når jeg slet ikke forventede det.

Blandt andet hos Mustafa, som var afdæmpet og cool i sin stil og langt fra en kriminel løbebane. Han sagde på et tidspunkt, helt stille og roligt, at drengene ville brænde noget ned, hvis multibanen blev flyttet. Da jeg spurgte nogle af hans venner, som jeg kendte rigtig godt, om de troede han havde ment det, kiggede de blot uforstående på mig og sagde: *"Selvfølgelig ikke"*, og talte videre om noget andet.

Selv om Mustafa ikke havde tænkt sig at brænde noget ned, fortæller hans bemærkning, hvordan drengene af og til forsøgte at bruge trusler om uro som en joker i forhold til autoriteter. Grunden til, at dette i nogle situationer var effektivt, var ikke alene, at der var enkelte kriminelle drenge iblandt dem, som kunne finde på at gøre alvor af truslen, men også, at deres fællesskaber blev opfattet som potentielt truende af gammeldanske beboere og professionelle. Dette kom for eksempel til udtryk i en historie, som en teenagedreng fortalte mig i begyndelsen af min projektperiode. Med stolthed i stemmen berettede han, hvordan én af hans venner havde SMS'et rundt og bedt alle om at mødes på parkeringspladsen ved Rødovre Centrum. Bare for at se hvor mange de var. Ifølge drengen var der i løbet af en halv time 143 nydanske drenge fra hele Rødovre forsamlet, hvilket politiet opfattede som en potentielt urovækkende situation. Derfor anholdt de flere af dem.

At drengene kunne opnå denne reaktion alene ved at mødes, gav dem en fornemmelse af status, som de i nogle sammenhænge var glade for og benyttede sig af. Samtidig fortalte mange drenge mig, uafhængigt af hinanden, at de syntes, det var ubehageligt, at folk blev bange for dem, når de hang ud med deres venner på gaden. *"Vi er jo bare ganske almindelige drenge, der snakker med vores venner"*, sagde én på et tidspunkt til mig. Denne kliché om en nydansk dreng som en ballademager blev altså en meget ambivalent størrelse for mange. På den ene side gav den dem status og på den anden side låste den dem fast i en rolle, det kunne være vanskeligt at bryde. Et brud var imidlertid nødvendigt, hvis der skulle blive plads til, at de kunne indtage en rolle som ressourcepersoner i området.

Mine muligheder for at arbejde med drengene som ressourcepersoner frem for som ballademagere var i første omgang afhængig af, at vi kendte hinanden over tid. Når jeg kendte drengene godt nok til at spørge til skole, søskende og fritidsinteresser, og der var opstået en grad af tillid imellem os, blev rollen som ballademager irrelevant at bringe på banen. Når jeg

Denne kliché om en nydansk dreng som en ballademager blev altså en meget ambivalent størrelse for mange. På den ene side gav den dem status og på den anden side låste den dem fast i en rolle, det kunne være vanskeligt at bryde.

Et brud var imidlertid nødvendigt, hvis der skulle blive plads til, at de kunne indtage en rolle som ressourcepersoner i området.

kendte drengene rigtig godt, eller når jeg talte med nogle, der var vokset ud af ballademagerrollen og havde megen distance til den, blev den også en rolle, vi kunne joke med. Det skete for eksempel med Yunus en dag, jeg sad i hans bil på vej tilbage til Rødovre fra et arrangement.

Yunus havde lige købt en stor, ny, sort BMW med et avanceret surround-sound musiksistem. Den var tunet ind på en radiokanal med soft musik, og jeg kunne næsten ikke mærke, vi kørte, fordi affjedringen i bilen var så god, og fordi Yunus kørte eksemplarisk. Han var i begyndelsen af 30'erne og arbejdede meget, fordi han lige havde startet sin egen forretning. Da han var teenager, havde han selv været en rod i området, men nu var han en god samarbejdspartner for mig. Han støttede, gav gode råd, var med til at løse konflikter, og vi var begge drivkræfter i en nystartet forening for streetfodbold. Vi drøftede, om foreningen ville få en haltid i efterårssæsonen, og et stykke inden i samtale sagde han pludselig: "Ellers smadrer vi bare en af jeres ruder, så skal vi nok få opmærksomhed". Da jeg lidt overrasket sagde, at det jo ikke var den måde, man fik ting på hos mig, grinede han og sagde, at det jo bare var en joke.

Kontrasten mellem det, Yunus sagde, og hans nuværende position var indlysende. Han havde naturligvis ikke tænkt sig at smadre en rude på mit kontor, men han talte sig ind i ballademagerjargonen og jokede med, at vi i fællesskab kunne bruge den strategisk som en joker i vores anstrengelser for at få haltid til vores projekt.

At joke sammen om rollen som ballademager var en rigtig god måde at lægge lidt afstand til den. Hvis rollen for alvor skulle nedbrydes, krævede det imidlertid også to andre ting. Dels, at der skulle skabes andre roller til drengene, hvor de kunne indtage andre former for status, end den de opgav ved at give afkald på ballademagerrollen. Og dels, at andre ikke kun opfattede deres fællesskaber som truende og potentielt uroskabende, men også som positive drivkræfter for et område.

Konstruktive fællesskaber - Der boede nogle hundrede nydanske drenge i teenagealderen spredt ud over hele Rødovre, en stor del i Kærene og Bybjergtet. De havde især tilknytning til forskellige lande i den arabiske verden, til Tyrkiet, Pakistan, Somalia eller lande på Balkan. Mange af dem havde også gammeldanske venner. De gik i skole med gammeldanske drenge.

De kendte dem fra fodbold eller basket eller andre sportsinteresser, og var venner med dem på Facebook. Men netværket med nydanske drenge var meget stort. Jeg så teenagedrenge få fat i venners venner på et øjeblik over mobilen eller hænge ud sammen udenfor aften efter aften og spille fodbold, snakke eller køre på knallert. Hvis én havde adgang til en bil, blev den tit fyldt til bristepunktet med andre drenge, hvorefter de cruisede rundt.

Nogle var nære venner, nogle var til tider uvenner, og rigtig mange kendte blot til hinandens eksistens og hilste på hinanden, når de mødtes. En 16-årig nydansk dreng demonstrerede blandt andre netværkets omfang for mig i begyndelsen af mit projekt, da han stod på mit kontor og kiggede på et klassebillede af en klasse på skolen, hvor alle byens 10. klasses elever blev samlet. På mit spørgsmål om, hvem han kendte, udpegede han alle de nydanske drenge plus et par af de gammeldanske. Da jeg undrede mig over, at han kendte drenge som kom fra meget forskellige dele af Rødovre, forklarede han: *"Alle os sorthårede kender jo hinanden"*.

Fællesskaber var generelt i høj kurs i området, og de var meget udviklede blandt forskellige beboergrupper, ikke kun unge. Esther, en ældre pensioneret industriarbejder, var eksempelvis primus motor for en gruppe af ældre kvinder, der mødtes fast én gang om ugen. *"Vi er s'gu så skrappe, at vores mænd alle sammen er døde af at høre på os"*, sagde hun engang med antydningen af et smil på læben, da jeg, kort tid efter jeg havde mødt hende, spurgte, hvorfor der ikke var nogle mænd med i deres gruppe. Vi stod i køkkenet til Café Biblioteket, og Esther stod og lavede kaffe og skar kage ud til kvinderne. *"Vi er næsten alle sammen alene nu, men vi ringer til hinanden i en telefonkæde hver morgen, så vi sikrer os, at der ikke er nogen, der er skvattet om i løbet af natten"*, fortsatte hun med en rolig sarkasme i stemmen, som kendetegnede hende og flere andre i hendes gruppe.

Esthers ord om, hvordan fællesskab og daglig kontakt skabte tryghed, kan også beskrive de unges fællesskab. Selv om de ældre kvinders og drengenes samværsformer var forskellige fra hinanden og – ikke mindre væsentligt – blev aflæst meget forskelligt af omverdenen, havde de mange ting til fælles. Først og fremmest værdsatte begge grupper fællesskaber og

loyalitet meget højt, og den tryghed, en daglig kontakt med ligesindede gav dem, var essentiel.

Drengenes fællesskab blev imidlertid i høj grad set som potentielt uroskabende, mens de ældre kvinders netværk blev opfattet som positivt, hyggeligt og understøttende for sammenhængskraften i området.

Som allerede nævnt var der naturligvis også situationer, hvor drengene brugte fællesskabet på en ukonstruktiv måde for området. Jeg hørte både fra unge og voksne i pædagogiske stillinger, at drengene, særligt i de tidlige teenageår, aktiverede netværket, når der var optræk til slåskampe med andre grupper af drenge. Selv om jeg aldrig så dette foregå, hørte jeg en del fortællinger om sådanne situationer. Sætninger som: *"Så stiller man op for hinanden, uanset hvad"*, gik igen i disse fortællinger. Det var tydeligt, at loyaliteten overfor fællesskabet var altafgørende, og at man mistede status, hvis man veg tilbage fra at slås.

Det, jeg selv iagttog, var imidlertid, at netværket blev aktiveret i andre, mere positive sammenhænge. Jeg så dem hjælpe hinanden i rigtig mange sammenhænge, og jeg så potentialer i at understøtte de konstruktive aktiviteter, drengene allerede havde sat i gang. De var lige så velorganiserede som et strømlinet, moderne firma med veldefinerede hierarkier, klar kommunikation og fælles ånd, og de ville være i stand til at løfte store opgaver i fællesskab.

Det var da også dem, der trådte til, da vi i UTM havde brug for hjælp i forbindelse med en stor event, vi lavede, hvor vi skulle have flyttet borde og stole og spredt en masse sand. Og frem for alt var de drivkræfter i en lang proces, som startede med, at vi sammen arbejdede på at få lys på den lokale multibane, jeg beskrev i forrige kapitel.

Samarbejdet med drengene om at få lys på multibanen startede ganske kort tid efter, jeg var blevet ansat. På mit spørgsmål om hvilke aktiviteter drengene i området ønskede at få sat i gang i forbindelse med mit projekt, svarede de uden tøven, at de ønskede lys på multiboldbanen. Uden lys kunne de ikke se bolden i sene forårs- og efterårstimer, hvilket indskrænkede den periode, de kunne bruge banen, og det var et problem for dem. Da vi ikke måtte bruge projektpenge fra UTM på fysiske installationer, blev mit projekt at igangsætte en proces, hvor vi sammen kunne arbejde på at

skabe opmærksomhed omkring problemet og skaffe penge til lyset. Den ene af de to projektassistenter arbejdede fem timer om ugen som organisator og talsmand for drengene.

Vi gik til sagen fra forskellige vinkler. Vi undersøgte sammen muligheder for sponsorering via fonde og gik til møder. Og som jeg beskrev i fortælling tre, lavede vi en lille film om livet omkring banen og de unge, som havde ønsket om lys. Denne film blev vist til borgmesteren og lagt på You Tube (under titlen: "Lys på multiboldbanen").

Samtidig blev voksne mænd fra området inddraget i løsningen af problemet omkring larm på multibanen, som jeg beskrev i forrige fortælling. I udgangspunktet var mændene en smule overbærende, da de hørte om problemet med, at der holdt nogle biler, som spillede høj musik, parkeret på vejen en gang imellem. *"Det hører vel med til miljøet, gør det ikke? Der er jo kommet et godt miljø i Kærene efterhånden, og når man som jeg er vokset op her, bliver man altså nødt til at grine af sådan nogle småproblemer. Det var ikke sådan nogle ting, der var problemet, da jeg var ung."* Alligevel indvilligede de i at hjælpe. *"Vi må jo passe på vores bane, og vi er ikke bange for noget"*, sagde én af dem. Det blev indledningen til, at de også blev en del af den gruppe, som arbejdede med miljøet omkring multibanen.

Pengene til renoveringen af banen blev bevilget af kommunen, efter vi havde arbejdet på sagen i et år. I den lange arbejdsproces bølgede tilslutningen fra drengegruppen frem og tilbage. Mange var med i begyndelsen. De diskuterede, hvad der skulle renoveres på banen, og de tegnede skitser af, hvordan lyset skulle se ud. Og da vi skulle lave den lille film løb 35 drenge rundt på multibanen i flere timer en råkold decemberaften og optog de samme scener igen og igen. Da der umiddelbart derefter ikke skete noget, var der imidlertid en periode, hvor der kun var en hård kerne tilbage, som blev ved med at tro på idéen.

Dette skiftede igen, da der sidenhen blev installeret lys, og den gruppe, som hele tiden havde holdt fast i projektet, startede en forening, som ved afslutningen af UTM, blev drevet af drengene selv. På det tidspunkt havde de lavet deres første turneringer i en idrætshal og på banen, og logoet for deres forening var en dreng med rank ryg, som

havde foden på en bold og lignede en helt. Det så således ud som om, drengene på det tidspunkt var blevet så vant til rollen som ressourcestærke drivkræfter i området, at de var i stand til at løfte deres egne projekter og magtede at gå ind i rollen for alvor.

Anbefalinger

Forhold dig til at unge i boligområder har en meget stærk organisering og fællesskab. Prøv at få adgang til dette fællesskab. Det kan være dig en uvurderlig gevinst.

Skab relationer til voksne og unge i området, hvor I udveksler anerkendelse og hjælp, så relationerne bliver mere ligeværdige, og alle føler ansvar for dem.

Vær undersøgende over for de fællesskaber, nydanske drenge har, og hav blik for konstruktive elementer i dem.

Skab roller til boligområdets drenge, som kan give dem adgang til andre former for status end ballademagerrollen.

10. "Alle de små er mine brødre"

– om potentialer i nydanske drenges dobbelte tilhørsforhold

Det er sidst på sommeren, og jeg sidder sammen med otte unge mænd på Café Bibliotekets nybyggede terrasse og holder et møde. Solen står højt på himlen, det er varmt, og de fleste af os forsøger at komme til at sidde i skyggen af et højt træ. Ved bordet ved siden af sidder en gruppe gammeldanske brugere af huset samt ansatte og spiser is og snakker. En af de unge har lige fået en hundehvalp, som han ofte tager med sig rundt, så den ikke skal være for meget alene hjemme. Hvalpen trasker trofast i hans fodspor, når han flytter sig. Når han går ud til sin bil for at hente en vand-skål til hunden, løber den efter ham, og når han sætter sig, lægger den sig under hans stol i skyggen. Ejeren taler til hunden på dansk, og den lystre ham. Da mødet er ved at være færdigt, begynder vi at snakke om hunden. Det viser sig, at ejeren også har lært sin hund at lystre på pakistansk. Når han beder den om at sætte sig, sætter den sig. Og når han beder den om at komme hen til ham, kommer den. De andre bliver lidt imponerede og griner, og én af de unge mænd forsøger at kalde hunden til sig på arabisk. Da den ikke lystre, siger han grinende, "Nå, det kan den ikke forstå endnu. Den er kun tosproget".

Jeg fortæller denne lille historie som et enkelt billede på, hvordan de unge bevæger sig imellem en gammeldansk og en nydansk kultur. Da jeg startede som projektleder i UTM, var jeg meget optaget af at italesætte nydanske unge som danske, fordi jeg ønskede at vise, at jeg havde en bred forståelse af, hvad det vil sige at være dansk. Det syntes nogle nydanske unge var en stor lettelse, fordi de følte sig meget danske, og ofte oplevede et overdrevent fokus på deres "anderledes" baggrund. Andre protesterede og sagde, "Jeg er altså også pakistaner/kurder/etc.", og gradvist lærte jeg at differentiere imellem de forskellige tilgange, de unge havde til deres baggrund. De skikke og historier, de unge bar med sig fra andre kulturer, fandt jeg oprigtigt interessante, og med tiden blev det nødvendigt for mig at se de fleste som både nydanskere og gammeldanskere for at se dem som hele personer.

I takt med denne udvikling blev det tydeligt for mig, at et helhedsperspektiv på de nydanske unge var afgørende for manges inddragelsesproces. At engagere sig handler jo blandt andet om at få lov til at bidrage med det, man har, til samfundet, og mange af de unge kunne bidrage med kompetencer og værdier fra såvel et nydansk som et gammeldansk univers. Disse ønskede jeg at sætte i spil i UTM.

Familiær organiseringsform som en ressource - Ét af de elementer, de unge tog med sig fra deres nydanske univers, og som jeg især kom til at anskue som værdifuld for inddragelsesprocessen, var deres evne til at organisere sig. Deres drenge/mandefællesskab var – som mange andre drengefællesskaber – hierarkisk organiseret. De konkurrerede med hinanden om at indtage ledende positioner, og alder var meget betydningsfuldt i den sammenhæng. Jeg iagttog i sjældne tilfælde, at ældre underordnede sig yngre, men det hørte til undtagelserne. Dette betød blandt andet, at ældre havde fortrinsret til at spille på banen. De yngre vidste for eksempel, at der var en gruppe mænd, som havde spillet på banen i mange år, som indtog banen hver søndag eftermiddag i et par timer. Det hørte jeg kun meget spage protester over fra de yngre, som omtalte det som en naturlig ting. Flere fremhævede da også vigtigheden af at lære af de ældre, samt en bevidsthed om, at de, som var yngre, også lærte af dem. Under en generel snak om Rødovre, der udsprang af, at vi havde fået tegnet et kort over Rødovre, som det så ud med en teenagers øjne, påpegede én af drengene for eksempel: *"Selv om dem i Islev er blevet tegnet som nogle meget stramme, kedelige nogle, så er det jo egentlig dér, de har de største problemer. Det er fordi, de yngre dér ikke har nogen ældre generationer, som fortæller dem, hvad de skal gøre."*

De unges organiseringsform minder på nogle måder om den måde en udvidet familie ville organisere sig. Mange kommentatorer og folk i det kommunale system taler da også om *"lillebroreffekten"*, når de skal forklare, hvordan yngre drenge, ofte i et udsat boligområde, bliver påvirket af ældre til kriminalitet. Man kan uden tvivl også finde eksempler på dette i den sydlige del af Rødovre, men det var de positive aspekter af den familiære organiseringsform, jeg blev interesseret i. Én af de unge sagde på et tidspunkt: *"Alle de små er mine brødre"*, og udtrykte på den måde den norm for socialt ansvar, som for de flestes vedkommende hørte til drengefællesskabet. Denne norm hang sammen med rollen som ansvarlig ældre bror, som var en utrolig værdifuld rolle i en lokalsamfundssammenhæng, hvis den blev sat i spil på en positiv måde. Rollen demonstrerede Wasim for mig en fin forårseftermiddag.

Det er torsdag, og Wasim har fået lov at låne sin onkels store, sorte BMW med soltag frem til søndag aften, og han kan ikke få armene ned. "Der er

lavet en rap om den her slags bil", og han begynder at rappe på amerikansk for at udtrykke, hvor fantastisk bilen er. Vi sidder på mit kontor i Kærene og snakker. Da jeg skal sende et brev, foreslår jeg, at vi fortsætter vores snak på vej hen til postkassen, 90 meter væk. "Skal vi gå? Skal vi ikke køre", foreslår han, og vi bliver enige om at køre en tur rundt i Rødovre og smide brevet i postkassen på vejen.

Da vi kommer ud til bilen, ligger sædet næsten ned. "Du skal vist rejse sædet lidt – mig og Mustafa har lige været ude og spille smarte", siger han med et smil. "Når jeg kører som perker, så kører jeg jo på én måde", fortsætter han og skruer ned for hiphoppen, som blæser ud, da han starter bilen. "Vi har rullet vinduet ned, forstår du, og måske åbnet for taget. Og så er der hånden – den er vigtig", siger han grinende. "Den ligger sådan her" (hvilende afslappet øverst på rattet), siger han, og begynder at køre. "Og så er der selvfølgelig det vigtigste: Solbrillerne." Da han tager dem på, speeder han op og siger grinende: "Det er jo sådan, vi kører som perkere. Men nu kører jeg selvfølgelig med dig, så nu kører jeg, som jeg gør, når jeg kører med familien." Han sætter farten ned og tager solbrillerne af. "Se hvordan jeg har mine hænder nu", siger han og griner igen. Begge hans hænder er grebet fast om rattet, sædet er rejst op, vinduerne en smule åbne og musikken er afslappet og lav.

Wasim viser to grundroller, mange drenge indtager – nemlig rollen som "perker" og rollen som "ansvarlig søn i familien". Med de to roller følger to sæt af koder for opførelse, som varierer meget fra hinanden. Med "perker" rollen følger en markering af sig selv og sin status som mand i det offentlige rum. Det demonstrerer Wasim igennem den høje musik, der blæser fra bilen og ud i omgivelserne, og ved at speede bilen op. Med denne markering følger også en grad af afslappet overlegenhed, som kommer til udtryk igennem de tilbagelænedede sæder, de smarte solbriller og hånden, der cool styrer bilen. Det er den unge mand, der viser og iscenesætter sin maskulinitet, som er på scenen. Med rollen som "ansvarlig søn i familien" flyttes fokus derimod fra en markering i forhold til omverdenen til et fokus på familiemedlemmernes komfort og sikkerhed – Wasim lukker vinduerne til og skruer ned for musikken. Han sætter farten ned og rejser sæderne op. Og han griber fast om rattet, så han kan føre bilen sikkert og roligt igennem trafikken.

At være bekendt med og magte denne rolle som ansvarlig og kompetent var utrolig betydningsfuldt i forhold til, at de unge skulle organisere selv bærende projekter. Det var også essentielt for mig at vide, at denne rolle eksisterede, så jeg kunne appellere til den norm om socialt ansvar, de fleste unge havde.

Et andet konstruktivt element i de unges organiseringsform, som UTM og området drog stor nytte af, var, at der til rollen som ansvarligt familiemedlem også hørte en naturlig respekt for ældre. Der var, som nævnt i sidste fortælling, heldigvis en gruppe engagerede mænd, der brugte multibanen hver søndag, og som jeg havde en fin dialog med. De var selv vokset op i området, og mange boede der stadig. Nogle af dem havde i et vist omfang været rødder, da de var yngre, men havde nu et overskud og et socialt engagement, som de gerne ville bidrage med. De nød respekt blandt de unge, og når de deltog i forskellige arrangementer, var de med til at skabe ro omkring dem. Det var også disse mænd, som var med til at kickstarte den forening, som jeg beskrev i sidste kapitel, og som drengene selv overtog, da de blev 19-20 år.

Anbefalinger

Vær opmærksom på, at de unge spiller forskellige roller i forskellige sammenhænge, og at deres ydre fremtrædelsesformer dermed skifter. Stimulér de roller, som er mest konstruktive for drengene og for området.

Undersøg hvordan de nydanske unge har det med deres baggrund og respekter deres identitetsopfattelse. Nogle føler sig mere danske end andre.

Find de ressourcer, nydanske unge har med fra deres forældres kultur, og sæt dem i spil.

Arbejd på at styrke konstruktive fællesskaber, der allerede eksisterer, gerne fællesskaber der også inkluderer voksne uformelle autoriteter.

OPSAMLING

I de forrige fortællinger har jeg beskrevet nogle af de problemstillinger, jeg selv oplevede som udfordrende i mit arbejde med UTM.

Jeg har beskrevet et projekt, som tog udgangspunkt i at rykke ved en social dynamik og motivere unge til at blive mere deltagende borgere og beboere. De unge, jeg har beskrevet, var fulde af energi, kreativitet og selvorganiserende evner. Alligevel havde de vanskeligt at sætte disse evner i spil i det boligområde, de boede i, når de ikke blev hjulpet på vej.

Én af de væsentligste forhindringer var, at de unge manglede tillid til deres egne evner. De havde ikke tiltro til, at beslutningstagere på forskellige niveauer ville lytte til og handle på deres forslag. Og de vidste heller ikke, hvor de skulle gå hen, hvis de ville i konstruktiv dialog med voksne i boligområdet.

I stedet var der opstået en uheldig dynamik - særligt imellem nydanske drenge og gammeldanske midaldrende/ældre. De nydanske drenge var meget synlige i boligområdet, fordi de ofte opholdt sig udenfor i større grupper. Det skabte en grad af usikkerhed blandt gammeldanske midaldrende og ældre, og samtidig havde mange af drengene en oplevelse af, at "alle var imod dem", som én af dem udtrykte det. "Alle" var særligt de midaldrende og ældre gammeldanske personer. Til dels som respons på dette havde selv velfungerende nydanske drenge udviklet en ballademagerrolle. De mente, at den ville give dem indflydelse og respekt, og af og til tyede de til den, når de ville opnå noget.

Denne sociale dynamik var imidlertid ikke urokkelig. Jeg har beskrevet, at når det lykkedes at skabe kontakt imellem unge og voksne inden for de rigtige rammer, var det ofte vellykket. Unge blev hjulpet på vej af hinanden, af mig og af andre voksne, og de oplevede, at de blev lyttet til og taget alvorligt. De førte nogle af deres idéer ud i livet og indgik konstruktivt i udviklingen af projekter i deres by.

Det skete via kortere og længerevarende projektførøb, som unge i varierende grader havde reel medbestemmelse over. De fik ofte mulighed for at inddrage deres egne netværk og arbejdsmetoder, og som regel følte de medejerskab til de aktiviteter, de var med til at skabe.

Et vigtigt aspekt af projektforløbene var også, at de voksne, de unge samarbejdede med, fik positive oplevelser med de unge, og at de så fordelene ved at gentage samarbejder.

Undervejs i de unges udvikling af projekter fik de erfaringer med, hvad der skulle til for at lykkes med et projekt. De fik ørenlyd hos voksne, og mange fik også deres første erfaringer med frivilligt arbejde. Oplevelsen af, at det var muligt at tage teten og præsentere sin sag med humor, kreativitet og overskud, var ny for de fleste unge. Og den tilførte en energi, som overdøvede den store skepsis, de havde overfor, at det nyttede at engagere sig.

Processen blev hjulpet på vej af, at de unge ofte lavede produkter, som formidlede deres budskab i form af film, radio, bøger, tegninger. Professionelle hjalp de unge med at videreformidle historier fra deres liv på en appetitvækkende måde, der gjorde det lettere at få hul igennem til voksne.

De unge engagerede sig i UTM i varierende grader og fik forskelligt udbytte af det. Mange deltog i de aktiviteter, som blev skabt, og var tilfredse med, at der kom mere liv i ungdomsmiljøet. Færre arbejdede bag kulisserne og fik tingene til at ske. Nogle var med næsten fra start til slut og fik både projektmagerkompetencer og grundlæggende sociale kompetencer, som de kunne bruge i andre sammenhænge. De iagttog, hvad der skete omkring dem, og blev bedre til at afkode, hvad der skulle til for at få voksne til at lytte til dem.

De erfarede, at hvis de skulle lykkes med deres projekt, måtte de arbejde med deres idé og samle et netværk af unge, som også brændte for idéen og ville hjælpe dem. De udviklede blik for, at det var vigtigt at gå ad de rigtige kanaler, hvis de ville opnå resultater, ligesom de vidste, at det var vigtigt at synliggøre deres projekter på en god måde. Endelig fik de nok selvtillid til at møde voksne i øjenhøjde, men med respekt. Én af de unge, som havde været med længst, forklarede det på en meget enkel måde, da han blev spurgt, hvad han havde lært i UTM – forløbet: *"Jeg har lært, at man godt kan komme igennem med noget, selv om man er en lille én og skal tale til en stor én, hvis man taler ordentligt til folk og ved hvem, man skal tale med."*

AFRUNGING – VIDERE PERSPEKTIVER

I de forrige fortællinger har jeg behandlet forskellige problematikker omkring inddragelse af unge. Udgangspunktet har været at give input til praktikere, som arbejder med unge i det daglige. Jeg mener imidlertid også, at mit materiale giver mulighed for at uddrage nogle mere overordnede idéer til, hvordan man kan udvikle metoder og justere tilbud til unge i almene boligområder.

Nogle af de idéer, jeg synes er mest relevante, vil jeg afslutningsvis skitsere.

1) **Arbejd mindre instrumentelt og inddrag unge i udformning af indsatserne**

Én af de allervæsentligste konklusioner, jeg mener, man kan drage af UTM-projektet er, at man kan opnå meget ved at inddrage unge i udformningen af indsatsen. Hvis man bruger tid på at lytte til de unge, på at afkode deres livsstil og deres værdier og på at finde det, som motiverer dem kan man bruge den viden til at skabe bæredygtige indsatser, som unge har været med til at formulere.

Denne arbejdsmetode kan bruges over for alle unge. Jeg mener dog, man vil have særlig stor glæde af at bruge den i forhold til nydanske drenge fra almene boligområder.

Som jeg beskrev i flere fortællinger, havde mange af de nydanske drenge en skærpet sans for at gennemskue og respondere på politisk styrede sociale indsatser. De vidste for eksempel godt, at der blev sat initiativer i søen, som havde til formål at integrere dem i det danske samfund eller modarbejde, at de blev kriminelle. Dette var én af grundene til, at selv vel fungerende drenge talte sig ind i en ballademagerjargon, selv om de ikke reelt VAR ballademagere. De regnede med, at det var den rolle autoriteter forventede, de skulle indtage. Og de vidste, det var en rolle, som gav dem en vis fornemmelse af magt.

Dette meget ukonstruktive reaktionsmønster kalder ikke alene på, at man arbejder med de unge. Det kalder også på, at ansatte finder andre og mindre instrumentelle måder at arbejde på og inddrager de unge i udformningen af indsatserne.

*Jeg har lært, at man godt
kan komme igennem med
noget, selv om man er en
lille én og skal tale til en
stor én, hvis man taler
ordentligt til folk og ved
hvem, man skal tale med.*

2) Opby nye fora, som giver unge indflydelse dér, hvor de bor

Beboerdemokratiet i almene områder har en stolt tradition og er en hovedhjørnesten i den almene sektor. Ligesom andre dele af det danske politiske system står beboerdemokratiet imidlertid over for en stor udfordring. Det er vanskeligt at tiltrække unge til afdelingsmøder, og hovedparten af de valgte beboerrepræsentanter er ældre gammeldanskere. De står i en anden livssituation og har andre prioriteringer end de unge, der i stort antal bor i mange almene bebyggelser.

Det betyder, at der er et demokratisk tomrum for unge i beboerdemokratistrukturen. Mange afdelingsbestyrelser er allerede opmærksomme på denne problematik. Men boligområder vil have stor gavn af at arbejde mere proaktivt på at skabe forskellige typer af fora, hvor voksne kan komme i positiv dialog med de unge. Det kan være en gevinst for alle, hvis unge får reel indflydelse på og medejerskab af deres boligområder.

3) Giv unge tilbud, som styrker deres rolle som medborgere

Både unge i almene boligområder og de lokalsamfund, de er en del af, kan få glæde af flere ungetilbud, som prioriterer at inddrage og engagere unge. Der er stadig brug for socialpædagogiske og terapeutiske tiltag over for unge, og for at frivillige foreninger for eksempel udbyder fritidstilbud. Jeg mener imidlertid, at mange boligområder og kommuner med fordel kan skabe flere projekter, som understøtter unges position som aktive medborgere. Projekter, som arbejder seriøst med problematikker, der vedrører unge, og hvor unge har mulighed for at få reel indflydelse.

Hvis sådanne projekter skal lykkes, er det nødvendigt, at de involverede institutioner stiler højt og er oprigtigt interesserede i at inddrage unge. Voksne må være villige til at afgive reel indflydelse til unge. Og de må være i stand til at se kritisk på, hvad de selv gør, og på om deres indsatsområder og arbejdsmetoder må justeres.

Til gengæld for denne ambitiøse arbejdsmetode, kan projekter, der understøtter unges rolle som medborgere, være med til at skabe vækst og forløse uudnyttede potentialer hos både unge og voksne. De kan være med til at

skabe mere konstruktive roller til unge, og medvirke til at løse vanskelige problemer omkring social og kulturel marginalisering.

4) Skab helhedsorienterede tilbud til unge og få udfordrende ungemiljøer

Mange tilbud til unge i almene boligområder sættes i værk af én enkelt institution. Skoler, ungdomsklubber, sportsforeninger og boligforeninger starter ofte glimrende initiativer, men arbejder sjældent på tværs af institutionerne.

De unge kan imidlertid få stort udbytte ud af, at de voksne omkring dem også opbygger projekter, som baserer sig på tværgående netværk og reelle samarbejdsrelationer. Når netværk bygges op på tværs af institutionelle skel, tilføres de en slagkraft og levedygtighed, som både gavner unge og voksne. Det samler forskellige dele af et lokalsamfund og skaber synergi.

Netværkene kan sammensættes af mange forskellige typer af samarbejdspartnere. De kan inkludere boligforeninger, skoler, kulturinstitutioner, lokale medier, lokalpolitikere, sportsklubber, kommunale forvaltninger, uformelle foreninger, politi, samarbejdspartnere fra andre byer etc.

Mange af disse har forskellige arbejdsrytmer og vaner. Nogle planlægger for eksempel projekter et halvt år i forvejen, andre arbejder mere spontant. Der kan også være stor forskel på, hvilken type af ungearbejde den enkelte institution prioriterer, og om der arbejdes frivilligt eller professionelt. Disse – og andre – forskelligheder må man tage højde for og mediere imellem, hvis netværkene skal fungere efter hensigten.

Men hvis det lykkes at skabe velfungerende netværk, er chancen for, at man kan skabe frugtbare og udfordrende ungemiljøer større. Ganske enkelt fordi der i synergieffekten, som opstår når forskellige institutioner og unge mødes, skabes rum for udvikling og refleksion.

5) Skab tryghed

Der ligger en stor opgave i tryghedsskabende arbejde i de almene boligområder, for både børn, unge og voksne. Videoovervågning og alarmer kan muligvis løfte opgaven i nogle sammenhænge – primært i forhold til områder plaget af indbrud og hærværk. Men tryghed i boligområder kan i vid udstrækning skabes af beboere og medarbejdere selv. Ved at skabe mere kontakt imellem forskellige beboere og imellem grupperinger, kommer man et stykke af vejen. Endnu et stykke kommer man ved at skabe fysiske rum, som appellerer til forskellige beboergrupper. Det er vigtigt, at alle har plads til at mødes og udfolde sig i boligområdet uden at genere hinanden unødigt. Endelig er det essentielt at skabe muligheder for, at beboere indgår i sammenhænge, som styrker deres fornemmelse af ejerskab til det kvarter, de bor i.

6) Bryd klientisering og se de unge som ressourcer

Forholdsvis mange unge i almene områder har - selv eller via forældre på overførselsindkomster - erfaringer med rollen som klient i et offentligt system. Disse erfaringer kan være både positive og negative. Det væsentlige i denne sammenhæng er, at rollen som "modtagende klient" er velkendt for forholdsvis mange unge, og at den står i modsætning til den "deltagende borger". Hvis unge skal motiveres til at være ydende, deltagende borgere og beboere, er det derfor nødvendigt, at de voksne, som arbejder med dem, magter den vanskelige opgave at vende blikket og betragte dem som reelle ressourcer, der kan bidrage til deres lokalsamfund.

Når man skaber frugtbare sociale sammenhænge, hvor unge indgår som ressourcer, kan unge løfte opgaver ved at aktivere deres netværk, bruge deres insider viden om ungdomsliv og sætte kompetencer i spil. Dette er ikke alene til gavn for de unge, men reducerer også mange unødvendige omkostninger. Det gør det muligt at overføre ressourcer til de ungeområder, hvor der er et skrigende behov for flere økonomiske midler.

7) Skab tilbud til alle unge – også de ressourcestærke

Der er ofte fokus på de problemer, teenagere har eller skaber, når der skal formuleres boligsociale eller kommunale indsatser. Disse indsatser er vigtige. Men jeg mener, det er lige så vigtigt at skabe gode rammer for, at de mange positive aspekter af et ungdomsliv kan blomstre.

I forlængelse heraf mener jeg, almene boligområder og kommunale forvaltere skal turde vove at være ambitiøse omkring de unge i de almene boligområder. Indsatserne i forhold til de unge, som har svært ved at klare overgangen til et voksent liv og en uddannelse, der skal passes, skal bibeholdes. Men det er lige så væsentligt at skabe gode rammer for, at de ressourcestærke unge kan udvikle sig. Det gavner både de ressourcestærke unge selv og deres lokalområde. Mindre ressourcestærke unge kan blive inspireret, og positive historier om unge kan blive mere synlige. Det er med til at mindske unødigt utryk ved unge.

Tak til:

Mange beboere fra Kærene/Bybjerget og fra andre dele af Rødovre har hjulpet mig med at forstå området og unges liv, ligesom de har gjort arbejdsprocessen sjov og levende. Det er langt fra muligt at takke alle, men nogle skiller sig dog ud: Ahmed Khalaf, Aytiken Dalan, Carlo Kücükart, Daniela Ackovska, Ilias Bouzidi, Karina Kyhe, Kasper Nielsen, Klaus Lind Bentsen, Mai Tri Truc Nguyen, Maria Raza, Mohammed Nasir, Morten Bank Frederiksen, Oktay Okutan, Patrick Andersen, Sara El Mouhtarim, Simon Reenberg, Sten Pedersen, Svanhild Sørensen og Yunus Okutan.

Mange ansatte har også præget projektet. De har givet mig en bredere viden om livet blandt unge i Kærene/Bybjerget og har været behagelige og kompetente samarbejdspartnere. To, der har gjort en særlig indsats som sparringspartnere, er André Bentsen og Karen Lisa Salamon.

Også initiativtagerne til projektet i styregruppen for det boligsociale arbejde i Kærene og Bybjerget har været centrale medspillere. Det har i særlig grad været tilfældet for Jan Andersen, Per Faurby, Susanne Mikkelsen og Søren Lillevang, der udgjorde følgegruppen i projektet og havde det faglige ansvar sammen med mig.

Diskussioner med mange boligsociale medarbejder har givet mig et bredere blik på væsentlige problemstillinger i almene boligområder generelt. Særligt vigtige diskussionspartner har været: Christina Udesen, Christine Espholm, Kristoffer Rønde Møller, Louise Cohn Jacobsen, Nabil Ben Chabaane og Nicolai Aaen.

Også samarbejdspartnere, som ikke var en integreret del af det boligsociale felt, har tilført væsentlige perspektiver på dagliglivet, som det udspillede sig i Kærene/Bybjerget – især Ilan Scheftelowitz og Kasper Søegaard.

I udførelsen af flere projekter og indsamlingen af viden om unge har forskellige lærere på skoler i Rødovre Syd været centrale samarbejdspartnere - i særlig grad Anette Olafsson, Anne Marie Lund, Katharina Heidari og Nina Nielsen.

Medlemmerne af SSP netværket for Kærene – særligt Annie Johansen, John Rathman og Jørgen Thomsen – har gennem diskussioner og samarbejde bidraget til, at jeg har fået bedre kendskab til skyggesiderne af et ungdomsliv i Rødovre.

Endelig har Lykke Norup Fredrichsen, May-Brit Pakka Pritzl, Ole Haarbye, Frank Vorborg, Bent Svensson og Lars Pedersen været hjælpsomme kolleger, som har været med til at skabe fine rammer om projektet.

De tre, som jeg skylder den største tak, er dog uden tvivl de tre unge assistenter, der har været knyttet til Unge Til Mikrofonen igennem projektperioden. Minja Derkovic, Omair-Hassan Raza og Robel Haile Berhane har alle haft en uvurderlig betydning for projektet, og det har været en stor fornøjelse at arbejde sammen med dem.

Tine Sønderby

Denne bog handler om inddragelse af unge i et alment boligområde. Den introducerer utraditionelle metoder i arbejdet med unge og sætter fokus på, hvordan ansatte kan arbejde for at skabe optimale rammer omkring inddragelsen af de unge.

Bogen er skrevet til praktikere, som laver socialt arbejde og/eller arbejder med unge. Den er skrevet i en ikke-akademisk ligetil form, med tankevækkende små cases og konkrete anbefalinger til arbejdet.

Den er tænkt som indspark i debatten om inddragelse af unge og som oplæg til diskussion af de metoder, som bruges. Endelig er den tænkt som inspiration, når praktikere er kørt fast og har brug for at se på inddragelsen af unge med friske øjne.
